

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

факультет управління та бізнес-дизайну

кафедра смарт-економіки

Дипломна магістерська робота

на тему

СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Виконала: студентка 2 курсу,
групи МгМЕк-21
спеціальності
051 «Економіка»
ОП «Міжнародна економіка»
Голотко Анастасія Олександрівна

Керівник:
д.е.н., професор
Хаустова Євгенія Борисівна

Рецензент:
к.е.н., доцент
Шацька Зорина Ярославівна

Київ 2023

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра смарт-економіки

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Анна ОЛЕШКО

“ ____ ” _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Голотко Анастасії Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних закладів вищої освіти

Науковий керівник роботи Хаустова Єшешія Борисівна, д.е.н., професор.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “28” вересня 2022 р. №180-уч

2. Строк подання студентом роботи 01.06.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Фінансова звітність Київського національного університету технологій та дизайну за 2021-2022 н.р.

4. Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ. Поняття міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД у порівнянні з закордонними ЗВО. Розділ 3. Напрями підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО. Загальні висновки.

5. Консультанти розділів дипломної магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	д.е.н., професор Хаустова Є.Б.	03.04.23	12.04. 23
Розділ 1	д.е.н., професор Хаустова Є.Б.	03.04.23	30.04. 23
Розділ 2	д.е.н., професор Хаустова Є.Б.	03.04.23	13.05. 23
Розділ 3	д.е.н., професор Хаустова Є.Б.	03.04.23	24.05. 23
Висновки	д.е.н., професор Хаустова Є.Б.	03.04.23	25.05. 23

6. Дата видачі завдання _____ 03.04.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної магістерської роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	12.04.2023	
2	Розділ 1. Поняття міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО	30.04.2023	
3	Розділ 2. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД у порівнянні з закордонними ЗВО	13.05.2023	
4	Розділ 3. Напрями підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО	24.05.2023	
5	Загальні висновки	25.05.2023	
6	Оформлення дипломної магістерської роботи (чистовий варіант)	28.05.2023	
7	Здача дипломної магістерської роботи на кафедру для рецензування (за 14 днів до захисту)	01.06.2023	
8	Перевірка дипломної магістерської роботи на наявність ознак плагіату (за 10 днів до захисту)	04.06.2023	
9	Подання дипломної магістерської роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	07.06.2023	

Студент _____

(підпис)

Науковий керівник роботи _____

(підпис)

Директор НМЦУПФ _____

(підпис)

Анастасія ГОЛОТКО

(прізвище та ініціали)

Євгенія ХАУСТОВА

(прізвище та ініціали)

Олена ГРИГОРЕВСЬКА

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Голотко А. О. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних закладів вищої освіти. – рукопис.

Дипломна магістерська робота за спеціальністю 051 – Економіка. – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2023 рік.

Робота присвячена дослідженню стратегії міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних закладів вищої освіти. В роботі було розглянуто сутність міжнародної конкурентоспроможності, розкрито її місце у системі вищої освіти. Проведено аналіз діяльності вітчизняного закладу вищої освіти на прикладі Київського національного університету технологій та дизайну. Надані пропозиції щодо підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних закладів вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта, заклад вищої освіти, стратегія міжнародної конкурентоспроможності, підприємницький університет, рейтингова оцінка діяльності ЗВО.

ANNOTATION

Holotko A. O. Strategy of ensuring international competitiveness of domestic institutions of higher education. - manuscript.

Master's thesis in specialty 051 – Economics. – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2023.

The work is devoted to the study of the strategy of international competitiveness of domestic institutions of higher education. The work considered the essence of international competitiveness, revealed its place in the system of higher education. An analysis of the activities of a domestic institution of higher education was carried out on the example of the Kyiv National University of Technology and Design. Proposals for increasing the level of international competitiveness of domestic institutions of higher education are provided.

Keywords: higher education, institution of higher education, strategy of international competitiveness, entrepreneurial university, rating assessment of higher education institutions.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗВО.....	10
1.1. Характеристика міжнародної конкурентоспроможності ЗВО у глобальній системі вищого освіти.....	10
1.2. Міжнародні стратегії забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ЗВО.....	16
1.3. Показники оцінки міжнародної конкурентоспроможності ЗВО.....	23
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КНУТД У ПОРІВНЯННІ З ІНОЗЕМНИМИ ЗВ.....	28
2.1. Загальна характеристика діяльності КНУТД	28
2.2. Аналіз фінансових показників діяльності КНУТД за 2021-2023 р.р....	54
2.3. Характеристика стратегії забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗВО	66
3.1. Світові тенденції розвитку вищої освіти в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності ЗВО.....	66
3.2. Рейтингова оцінка рівня міжнародної конкурентоспроможності КНУТД...	71
3.3 Підприємницький університет у глобальній системі вищої освіти.....	78
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	95
ДОДАТКИ.....	105

ВСТУП

Глобальні інтеграційні перетворення в економіці та освіті формують інноваційну конкурентну атмосферу в сфері вищої освіти, де особливу роль відіграє якість навчального процесу та наданих послуг. Ці зміни вимагають адаптації до особливостей розвитку ринкової економіки та світового освітнього ринку. Зростаюча роль України в світовій освітній спільноті, зокрема через приєднання до Болонської угоди, підкреслює важливість прийняття міжнародної моделі розвитку освітньої сфери, що включає перехід до європейських стандартів оцінки освітніх досягнень. Все це неминуче призводить до зростання конкуренції на вітчизняному освітньому ринку.

Заклади вищої освіти (далі – ЗВО) під впливом цих тенденцій постійно шукають нові, інноваційні та підприємницькі стратегії та методики для підвищення своєї привабливості для ключових зацікавлених сторін – здобувачів, бізнесу, регіональних та державних організацій. Це забезпечує необхідний рівень конкурентоспроможності кожного ЗВО. Згідно із Стратегією реформування вищої освіти [1], основним пріоритетом є створення умов для розвитку автономних, інноваційно активних університетів, зокрема, на основі підвищення якості освітньо-наукового процесу, який є ключовим чинником привабливості ЗВО для здобувачів та його конкурентоспроможності на національному та світовому ринку освітніх послуг. У контексті постійного розвитку ринку освітніх послуг, який охоплює взаємодію виробників та споживачів освітніх послуг у рамках системи соціально-економічних відносин, виникає неухильна необхідність удосконалення методів підвищення конкурентних переваг ЗВО України.

Отже, можна стверджувати, що конкурентоспроможність вищих навчальних закладів слід розглядати через призму інноваційної активності, яка відіграє вирішальну роль у забезпеченні довготривалого та стабільного економічного прогресу освітньої сфери в умовах сучасної глобальної економіки знань.

Метою дипломної магістерської роботи є розвиток теоретичних та методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО.

Для досягнення загальної мети в дипломній магістерській роботі були поставлені та вирішені такі завдання:

- надати характеристику міжнародної конкурентоспроможності ЗВО у глобальній системі вищої освіти;
- узагальнити міжнародні стратегії забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ЗВО;
- визначити показники оцінки міжнародної конкурентоспроможності ЗВО;
- надати загальну характеристику діяльності КНУТД;
- провести аналіз фінансових показників діяльності КНУТД за 2021-2023 р.р.;
- проаналізувати особливості стратегії забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД;
- дослідити світові тенденції розвитку вищої освіти в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності ЗВО;
- узагальнити рейтингову оцінку рівня міжнародної конкурентоспроможності КНУТД за різними рейтинговими системами;
- дослідити місце підприємницького університету у глобальній системі вищої освіти.

Предметом дослідження дипломної магістерської роботи є теоретико-методичні засади формування та підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності ЗВО.

Об'єктом дослідження дипломної магістерської роботи є процес міжнародної конкурентоспроможності ЗВО.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження виступають наукові праці вітчизняних та закордонних вчених, законодавчі акти, у яких висвітлюється проблема міжнародної конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, у тому числі і ЗВО, електронні ресурси мережі Інтернет, дані державного комітету статистики та МОН України.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних і науково-методичних положень, спрямованих на удосконалення міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО та наданні практичних рекомендацій щодо її підвищення.

Теоретичне значення дипломної магістерської роботи полягає в подальшому розвитку теорії міжнародної конкурентоспроможності ЗВО, в розширенні та глибинному осмисленні поняття «міжнародна конкурентоспроможність» в контексті вищої освіти. Дослідження сприяє детальному розумінню методології формування стратегій конкурентоспроможності для вітчизняних ЗВО в умовах глобалізації. Це також сприяє вдосконаленню теоретичних основ забезпечення міжнародної конкурентоспроможності та їх впровадження в практичну діяльність ЗВО, зокрема КНУТД.

Практична значимість дослідження полягає в розробці конкретних рекомендацій та стратегій для підвищення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД. Результати дослідження можуть бути використані управлінським персоналом ЗВО для планування та впровадження ефективних стратегій, які забезпечать їх конкурентні переваги на міжнародному освітньому ринку. Більше того, отримані в ході дослідження дані можуть слугувати базою для подальших досліджень у цій області.

За результатами дипломної магістерської роботи опубліковано наукову статтю у фаховому виданні, а саме:

1. Голотко А. О. Конкурентоспроможність закладів вищої освіти. *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2022. №9. URL: <https://nauka-online.com/publications/economy/2022/9/04-10/>

Апробація результатів дослідження. Результати дипломної магістерської роботи апробовано на науково-практичних конференціях та опубліковано в вигляді тез доповідей, а саме:

1. Хаустова Є.Б., Голотко А.О. Світові та європейські економічні наслідки від військового вторгнення в Україну. Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку». 10 червня 2022 р. Київ, КНУТД. с. 263-266.

Дипломна магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, що поділені на дев'ять підрозділів, висновків та списку використаної літератури. Обсяг роботи загалом складає 130 сторінок, містить 4 рисунки, 7 таблиць, 3 додатка. Список використаних джерел складається із 82 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗВО

1.1. Характеристика міжнародної конкурентоспроможності ЗВО у глобальній системі вищого освіти

Сучасний світ – світ конкурентних відносин. Глобалізація, з одного боку, стала потужним стимулом для розвитку міжвузівських зв'язків, академічної мобільності, спільних освітніх програм та наукових проєктів. З іншого боку, вона загострила суперництво не лише окремих університетів, а й національних освітніх систем у цілому. І ті, й інші намагаються сформуванати та продекларувати явні по відношенню до інших університетів та держав переваги в галузі освітнього процесу, наукових досліджень та інноваційної діяльності.

Конкуренція неминуче породжує проблему конкурентоспроможності. Останнє відноситься як до національних систем освіти, так і до конкретних університетів, які претендують на зайняття гідного місця у глобальних освітніх мережах. Університети змушені змагатися за сегменти впливу, репутацію, ресурси, можливість встановлювати правила регулювання ринку освітніх послуг та ін. Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності системи освіти та науки на світовій арені, в чому зацікавлена будь-яка держава, має спиратися на ефективні стратегії розвитку національних університетів. Реалізація таких стратегій має забезпечити досягнення рівня світових стандартів в освіті, наукових дослідженнях та розробках та сприяти здобуттю національною освітньою системою високого конкурентного статусу. Саме «вищий навчальний заклад, здатний займати та утримувати стійкі позиції на певних сегментах глобального ринку освітніх послуг та продуктів інтелектуальної діяльності завдяки ефективній реалізації інтелектуального потенціалу, розвиненій інноваційній системі та

достатності фінансових ресурсів печують високий рівень та якість навчання та наукових досліджень» [79].

Значний внесок у вивчення проблем формування конкурентоспроможності ЗВО здійснили такі вчені, як Безтелесна Л. І., Либак І. О., Пащенко Н.І., Романова І.Б., Фатхутдінов Р.А., Корчагова Л.А. та інші.

Питання чинників конкурентоспроможності вищої освіти було досліджено в наукових роботах Горинь Я. О., Горинь М.О. Сенишин О. С. та інших.

Трансформація освітньої системи в державі надихнута численними оновленнями в науковому та освітньому полі, зокрема, прогресом інформаційних технологій, виробничої сфери та інновацій, які надають значний внесок у формування освітнього ринку. Відчутна необхідність глибоких перебудов впливає з основного завдання університетів, яке полягає у покращенні якості навчання та професійних навиків майбутніх спеціалістів. В сучасних умовах, інновації та передові технології стають важливим пріоритетом для керівництва вищих навчальних закладів і служать основою для створення конкурентних переваг університетів.

Інноваційна робота вищих навчальних закладів важлива для досягнення результативності освітнього та наукового процесу і допомагає втілювати взаємодію з чинниками ринку праці. Зокрема, активне співробітництво університетів з компаніями і організаціями реального сектора економіки, а також з громадськими організаціями, є ключовим фактором у підтриманні стабільних конкурентних переваг вищих навчальних закладів і дозволяє адаптувати новаторські методи в процесі підготовки висококваліфікованих працівників відповідно до соціально-економічних змін в країні.

Розвиток освітньої системи – це стратегічний вектор розвитку суспільства в цілому, який повинен відповідати сучасним трендам його розвитку. Відтак, зміна парадигми роботи національних ЗВО, викликана скороченням державного фінансування та негативними наслідками освітньої міграції для України, спонукає

до посилення конкурентної боротьби між університетами та створює необхідність внесення креативних нововведень у їхній робочий процес. До того ж, прийняття Закону України «Про вищу освіту» [51, 52] також створює законодавчу базу для конкуренції ЗВО на ринку освітніх послуг.

В ході аналізу наукових праць було виділено кілька підходів до визначення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів. Наприклад, Н.І. Пащенко описує конкурентоспроможність університету як «спроможність університету використовувати свої реальні та потенційні можливості для надання освітніх послуг відповідного рівня, які задовольняють суспільні потреби в підготовці висококваліфікованих спеціалістів. Крім того, університет має здатність задовольняти потреби у розробці, створенні та впровадженні науково-методичної та науково-технічної продукції як зараз, так і в перспективі».

І.Б. Романова висвітлює концепцію конкурентоспроможності як ключового аспекту вузу. Вона визначає, «яка частка ринку освітніх послуг підпорядковується певному ЗВО і яка є його спроможністю забезпечити протистояння реалокції ринкових часток на користь інших гравців». Цей погляд відкриває нові горизонти у розумінні конкурентоспроможності.

Розглядаючи визначення «конкурентоспроможності університету», можна дійти висновку, що у цьому понятті слід виділяти п'ять складових: фінансово-економічну, маркетингову, матеріально-технічну, кадрову та соціально-політичну [12]. Конкурентоспроможність ЗВО визначається рівнем наданих освітніх послуг, професорсько-викладацьким складом, матеріально-технічною базою, інфраструктурою, також наявністю студентського житла, ціною навчання, популярністю (престижністю) вішу, наявністю певних спеціальностей тощо.

Для формування конкурентоспроможності ЗВО слід розвивати та керувати його конкурентними перевагами (КП), що будуються з урахуванням компетенцій. З нарощуванням конкурентоспроможності ЗВО нарощується та її конкурентний потенціал [15].

Виділяють два види конкурентних переваг університетів: засновані на матеріальних ресурсах та засновані на нематеріальних ресурсах. До конкурентних переваг, що ґрунтуються на матеріальних ресурсах, належать такі види: засновані на трудових, технологічних, фінансових та інформаційних ресурсах. А до конкурентних переваг, що ґрунтуються на нематеріальних ресурсах, можна віднести переваги, забезпечені нематеріальними активами, відносинами, інтелектуальними та організаційними ресурсами.

Портер виділив чотири основні чинники, які забезпечують прискорення продуктивності:

- стан факторів виробництва;
- стан попиту;
- стан суміжних та допоміжних галузей;
- стратегія, структура та суперництво господарюючих суб'єктів.

Під станом факторів виробництва мається на увазі ступінь забезпеченості країни факторами виробництва: землею, трудом, капіталом, підприємницьким талантом. Також Портер звертає увагу, що є складові, стан і наявність яких безпосередньо впливає на рівень життя населення країни. Ними є технологічні ноу-хау, управлінські здібності, автомобільний та залізничний транспорт, системи телекомунікацій, охорона здоров'я та багато інших систем. М. Портер стверджує, що стан споживання значно впливає на якість продукції (послуг) та рівень інновацій. Чим більше існує в країні витончених та вимогливих споживачів, тим більше конкурентоспроможні місцеві підприємства. Допоміжні галузі М. Портер визначає як галузі-постачальники, які створюють переваги на основі швидкого та ефективного економічного внеску для наступних галузей у виробничій ланцюжці. А суміжні галузі він визначає як певну сукупність виробництв, яка має можливість здійснювати спільну координаційну діяльність у межах єдиної ланцюжки створення додаткової вартості.

М. Портер говорив, що географічна близькість підприємств галузі (їх називав «кластером») – важливий фактор, що забезпечує національну конкурентоспроможність. Внутрішньогалузева та внутрішньокраїнова конкуренція сприяє освіті найкращих, найбільш конкурентоспроможних компаній, на думку М. Портера. Стратегія та організаційна структура визначається стилем керівництва та національною культурою. Слід зазначити, що компанії (підприємства) країни успішніше функціонують у тих галузях, де виявляються всі чотири вищезгадані фактори національної конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність регіону визначається такими факторами: - роль і місце регіону в економіці країни, здатність забезпечити досить високий рівень життя населення регіону; - становище регіону та його окремих підприємств, що виробляють товари, на внутрішньому та зовнішньому ринку; - здатність виробляти товари (послуги), які відповідали б вимогам внутрішніх та зовнішніх ринків; - здатність збільшувати регіональні ресурси для підвищення своєї конкурентоспроможності. Згідно з Д. Сепиком, процес регіонального економічного розвитку має три складові, які є трійстою функцією суспільства [9].

Перша складова – це потенціал для інновацій. У разі поняття «інновація» в широкому значенні як технологічні і технічні інновації, а як виробничі і маркетингові.

Друга складова – це «територіальна» солідарність. Вона потрібна для того, щоб реагувати на виклики зовнішнього світу, тобто вона відкрита для взаємодії з іншими регіонами.

Третя складова – потенціал для регулювання та надання стабільності формам солідарності для відтворення розумів, які були б сприятливими для створення та розвитку інновацій. Можна сказати, що регіони не є пасивними гравцями, які підпорядковуються національному центру. Вони – активні гравці, які самостійно будують своє економічне та соціальне майбутнє. Конкурентоспроможність галузі – це здатність будь-якої галузі виробляти товари та, які будуть відповідати

вимогам як світових, так і національних ринків, а також це здатність створювати умови для розвитку потенціалу конкурентоспроможності компаній галузі.

Чинниками конкурентоспроможності галузі можна вважати:

- наявність перспективних та висококонкурентоспроможних підприємств;
- наявність розвиненої галузевої інфраструктури;
- системи науково-технічного, виробничого, матеріально-технічного та комерційного співробітництва всередині галузі, а також з іншими державними галузями та за межами країни;

- високу продуктивність праці;

- капіталомісткість і наукомісткість, технічний рівень продукції, сукупність знань та наукових розділів, необхідні для самостійного освоєння продукції та її відтворення тощо. буд. Поняття «конкурентоспроможність товару чи послуги» та «конкурентоспроможність організації чи підприємства» дуже тісно взаємопов'язані один з одним. Під конкурентоспроможністю підприємства/організації мається на увазі його здатність виробляти конкурентоспроможний товар. А «конкурентоспроможність товару чи послуги» – це здатність виробника найповніше задовольняти запити покупців порівняно з конкурентами.

Але незважаючи на те, що поняття «конкурентоспроможність підприємства/організації» та «конкурентоспроможність товару» взаємозумовлюють один одного, вони достатньою мірою відрізняються за своєю сутністю:

- відносяться до різних часових проміжків. Конкурентоспроможність продукції визначається коротким проміжком години, а конкурентоспроможність підприємства – за період;

- конкурентоспроможність підприємства визначається конкурентоспроможністю всього асортименту;

- конкурентоспроможність товару – необхідну, але недостатню умову конкурентоспроможності підприємства;

- цікавий факт, що підприємство може також виступати у ролі товару: - товар, який має ринкову вартість на фондових ринках;

- товар, який має інвестиційну вартість на ринку капіталів.

Загалом слід зазначити, що конкурентоспроможність описується на різних рівнях аналізу (макро-, мезо- та мікро-) і безпосередньо зачіпає ряд характеристик:

- 1) генерацію товарів (послуг) як зовнішніх, так і внутрішніх ринків;
- 2) інноваційний розвиток;
- 3) створення сприятливої середовища для виробництва та відтворення;
- 4) орієнтацію на довгостроковий стратегічний розвиток.

1.2. Міжнародні стратегії забезпечення міжнародної конкурентоспроможності ЗВО

За С. Маргінсоном, у сучасних умовах глобалізації у різних країнах світу практикуються три основні моделі стратегії розвитку університетів світового класу.

1. Стратегія «вшир» (breadth – strategy): від якісної масової вищої освіти до створення університетів світового рівня. Стратегія «вшир» передбачає досягнення країною найвищих стандартів вищої школи у сфері викладання, розширення загального доступу населення до високоякісних освітніх послуг, нарощування дослідницького потенціалу університетів, поступове формування університетських установ, здатних конкурувати на глобальному ринку. Ця стратегія застосовується переважно у країнах Західної Європи.

2. Стратегія «вглиб» (depth – strategy) – означає розвиток університетів світового класу на базі обмеженої кількості університетів, здатних до проривних досліджень та розробок та підтримують високі стандарти освіти. Ця стратегія

реалізується за активної участі та фінансової підтримки держави. Вона застосовувалася країнами Східної Азії (Китай, Японія, Тайвань, Південна Корея та ін.) у другій половині ХХ ст. В даний час цю модель намагаються застосовувати у Саудівській Аравії, Бразилії.

3. Комбінована стратегія «вшир-і-вглиб» (breadth – depth – strategy) є поєднанням двох перших. На сьогоднішній день вона застосовується в США, Китаї та набуває поширення в деяких країнах Західної Європи. Стратегії, що обираються державами щодо акцентів та методів створення університетів світового рівня на основі своїх національних університетів, залежать від наявних інституційних форм, а також культурних особливостей та традицій держави.

Багато авторів та експертів вважають, що рейтинги як інструмент, що використовується для порівняння університетів у глобальному масштабі, фактично вимірюють ступінь відповідності вузів найбільшим університетам США (і частично – Великобританії) – успішним, багатим, які ведуть масштабні наукові дослідження та мають значний портфель освітніх програм за різноманітними дисциплінами.

В результаті університети країн, що розвиваються, і навіть розвинених країн прагнуть більшою мірою наслідувати американську модель, ніж «розвивати свій власний унікальний характер». Багато в чому саме через орієнтацію провідних університетських рейтингів на американський стандарт багато університетів, які відіграють важливу роль усередині своїх країн, не потрапляють до топ-груп. З. Маргінсон, визнаючи безумовне вплив американської моделі конкурентоспроможного університету, виходить з того, що якогось одного раціонального, чи «золотого», шляху, тобто. найкращої стратегії розвитку університетів світового класу немає і не може існувати в принципі. («No golden development path») Кожна країна відрізняється своїм економічним потенціалом, наявними ресурсами, культурними особливостями, ментальними цінностями. Внаслідок цього у світі є сусідами кілька регіональних освітніх систем, що

вибудовують відмінні одна від одної траєкторії зміцнення конкурентоспроможності своїх університетів та виведення їх у лідери міжнародних рейтингів:

1. Американська (США) – у «Шанхайському рейтингу» 137 університетів, у тому числі 50 входять до першої сотні;
2. Вестмінстерська (Великобританія, Австралія, Нова Зеландія) – 64/14;
3. Європейська – 164/19; країни конфуціанської традиції (Японія, Корея, Китай, Гонконг, Тайвань та Сінгапур) – 83/7; держави Перської затоки та Саудівська Аравія – 4/2.

ЗВО, як наукова організація, зайнятий виконанням наступних напрямів у роботі:

- науково-дослідні, дослідно-конструкторські та технологічні роботи, спрямовані на створення нової чи удосконалення вже існуючої продукції, послуги, технології тощо;
- розробка та виведення на ринок нової продукції або технології з використанням маркетингових інструментів;
- трансфер технологій;
- охорона об'єктів інтелектуальної власності, збереження в таємниці ноу-хау та іншої конфіденційної інформації, пов'язаної з науковою діяльністю.

Для успішного здійснення інноваційної діяльності вищому навчальному закладу потрібні служби з просування та розповсюдження нововведень на внутрішньому та зовнішньому ринках – маркетингові відділи, які в свою чергу повинні входити до інфраструктури зі створення наукомісткої продукції та послуг.

Для таких вузівських органів характерні такі напрямки:

- інформаційне забезпечення інноваційної діяльності вищого навчального закладу;
- проведення маркетингових досліджень, аналіз кон'юнктури ринку, пошук нових ніш збуту наукомісткої продукції;

- організація збутової діяльності інноваційних продуктів;
- залучення таких сучасних економічних інструментів як кредитування, лізинг, страхування ризиків, венчурне фінансування;
- регіональна, міжрегіональна та міжнародна взаємодія з суб'єктами інноваційної діяльності;
- організація служб сервісної підтримки нової продукції та технологічних процесів [3].

Приоритетними напрямками маркетингової діяльності на основі критеріїв, визначених для вибору пріоритетів інноваційної діяльності ЗВО, будуть маркетингові дослідження, організація збуту товарів та послуг та регіональне та міжнародне співробітництво. Велике значення для досягнення синергетичного ефекту має інтеграція освітніх та наукових процесів, яка дозволить підвищити професійний рівень викладацького складу ЗВО, допоможе залучити здобувачів до наукової діяльності, дасть можливість проходження кваліфікованої практики для здобувачів ЗВО, підвищення ефективності функціонування структурних підрозділів з обох напрямків діяльності вищого навчального закладу.

Слід зазначити, що досягнення поставлених стратегічних цілей у багатьох випадках стримується з таких причин. Найчастіше відсутнє розуміння необхідності формування та розвитку повного інноваційного циклу ЗВО в освітній та науково-технічній сферах з урахуванням пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки – від генерації знань, проведення фундаментальних та прикладних досліджень до випуску освітньої продукції на внутрішній та зовнішні ринки. Все ще недостатньо розвинена маркетингова діяльність з просування освітніх та інноваційних продуктів та послуг. Маркетингова діяльність ЗВО перебуває в зародковому стані, орієнтована переважно на вивчення ринку можливих абітурієнтів і передбачає функціонування системи поширення розроблених у ЗВО нових технологій з урахуванням комерціалізації наукових знань і винаходів за умов ефективного захисту інтелектуальної власності та трансферу технологій.

Відсутні повноцінні методики оцінки інноваційних проєктів, пошуку шляхів фінансування та способів просування нових продуктів.

Зокрема:

- не створено системи комплексної підтримки освітніх та науково-технічних інновацій із залученням бізнес-інкубаторів, технопарків та інших інноваційних структур;

- недосконала концентрація наукового та науково-технічного потенціалів на проведенні пріоритетних досліджень та розробок;

- необхідне проведення науково-технічних конференцій з метою залучення учнів та молодих спеціалістів у наукову діяльність, організація спільних заходів, в яких будуть задіяні як виконавці навчальних, так і наукових проєктів.

Не скрізь ще створено служби захисту об'єктів інтелектуальної власності, що належать до ЗВО або його працівників. Практично відсутні служби технологічного переоснащення виробництв, створених при ЗВО. Існуюча інфраструктура в багатьох випадках не сприяє інтеграції нових освітніх та наукових процесів. Далеко не у всіх ЗВО створено єдиний інформаційний простір, що поєднує навчальний, науковий та інноваційний блоки університету за допомогою автоматизованого документообігу. Недостатньо розвинена співпраця ЗВО з регіональними, міжрегіональними та міжнародними організаціями, що підтримують підприємницьку та інноваційну діяльність. Не проводиться системна апробація в межах ЗВО нових фінансово-економічних механізмів підтримки інноваційної діяльності (венчурне фінансування, залучення коштів міжнародних організацій, благодійних фондів) [8].

Вищезазначені проблеми розвитку пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на рівень, здатний відповідати запитам ринку та державної політики щодо формування нової економіки. Вказані вище причини не дозволяють забезпечити повною мірою виховання конкурентоспроможних випускників ЗВО, молодих професійних кадрів; підвищення професійного рівня викладацького

складу ЗВО; ефективна взаємодія вишу з ринком праці; гідне соціально-економічне становище працівників, здобувачів, аспірантів; створення сприятливих умов праці в вузі; сучасне матеріально-технічне забезпечення навчального та наукового процесів; підвищення інноваційного потенціалу ЗВО; ефективний захист об'єктів інтелектуальної власності; створення сприятливих умов щодо комерціалізації результатів прикладних досліджень; ефективна взаємодія з галузевими підприємствами та фірмами; виходу на внутрішні та зовнішні ринки наукомісткої та освітньої продукції; отримання стабільного високого доходу від інноваційної діяльності за рахунок виходу на позабюджетні джерела фінансування [32]

Зважаючи на важливість системи вищої освіти, а також складність та багатофакторність проблем цієї сфери, для успішного позиціонування на ринку кожному ЗВО необхідно впроваджувати різні інновації як безпосередньо в освітні процеси, так і в організацію та принципи свого функціонування. Освітні інновації можуть виражатися у впровадженні нових методик та технологій реалізації освітнього процесу. Вони можуть бути представлені у вигляді навчально-методичних комплектів – «кейсів», ТВтехнологій, інтернет-технологій та методик електронного освіти, у вигляді різних моделей дистанційного навчання. Завдання керівника вишу полягає у тому, щоб формувати майбутнє установи вищого професійного освіти та успішно вести її через усі етапи зростання з метою розкриття її максимального потенціалу.

При організації інноваційної діяльності у ЗВО слід керуватися сукупністю принципів, методів та форм управління інноваційними процесами. Керівники закладів вищої професійної освіти, які прагнуть створити успішні ЗВО зі стійкою конкурентною позицією, розуміють, що конкурентні переваги забезпечують інновації, а інновації проводяться особливими людьми, які рухаються спільною пристрастю вирішувати проблеми та перетворювати ідеї на реальність. ЗВО, які безперервно вводять інновації у власну освітню діяльність, створюватимуть та

займатимуть нові ніші на ринку освітніх послуг, створюватимуть інноваційні освітні послуги та розвиватимуть нові напрямки бізнесу в освіті – все, що веде до подальшого зміцнення позицій на ринку. Отже, це найкращий спосіб підвищити конкурентоспроможність ЗВО для того, щоб вибудовувати свою діяльність, базуючись на інноваціях [25]. Для цього керівнику ЗВО слід створити неформальну атмосферу довіри та домогтися, щоб керівники структурних підрозділів поділяли його погляди на майбутнє закладу вищого професійного освіти. Команда керівників має бути еталоном для всіх співробітників різних рівнів управління ЗВО та у взаємодії з ними добиватися спільного успіху. В епоху системних інновацій для ЗВО набагато важливіше забезпечити міжфункціональну досконалість, ніж спеціалізуватися лише в одній певній галузі.

Виявлення особливостей інноваційної діяльності основних учасників та в різних компонентах освітнього процесу дозволило зробити висновок про те, що інноваційна діяльність в ЗВО є обов'язковим та профільним елементом.

Розвиток інноваційної діяльності ЗВО має ґрунтуватися на наступних засадах:

- у єдності навчального, наукового, виховного та інноваційного процесів у ЗВО та його зв'язку з економікою, наукою та соціальною сферою регіону та країни в цілому;

- наявності системи управління інноваціями, включаючи комерціалізацію (збут, трансфер) навчальної, наукової та інноваційної продукції як частини загальної системи управління вузом;

- інтеграції з установами освіти та науки, промисловим комплексом регіону для вирішення стратегічних завдань розвитку інноваційної середовища та економіки регіону в цілому;

- залученні до інноваційного процесу переважної частини викладачів, співробітників, аспірантів, студентів [9].

1.3. Показники оцінки міжнародної конкурентоспроможності ЗВО

У загальному розумінні рейтинг ЗВО – це розташування певного ранжованого порядку груп університетів. Для цього використовують різні критерії, які всебічно оцінюють ЗВО та розміщують їх у списку від умовного «кращого» до умовного «гіршого» університету. Для складання рейтингу необхідне розуміння для кого він призначається, наприклад, чи орієнтований він на зобувачів, чи рейтинг є орієнтиром для самих університетів. Рейтинги характеризуються різними цільовими аудиторіями (основними споживачами інформації), способом надання результатів та методологією оцінювання.

Виділяють чотири групи рейтингів ЗВО:

- традиційні – складаються на основі об'єктивних показників діяльності університетів: індекси активності наукових публікацій та цитувань, показники ресурсного забезпечення, успішність кар'єри випускників та ін. та Leiden Ranking;
- репутаційні (персоніфіковані) – складаються з урахуванням результатів спеціальних опитувань експертів. На сьогоднішній момент існує лише один подібний рейтинг – це World Reputation Rankings від Times Higher Education;
- віртуальні – показують популярність університетських інтернет-сайтів. Оцінюються показники – частота відвідувань, кількість посилань тощо. До цього виду рейтингів належить іспанська Webometrics;
- змішані (гібридні) – це змішання трьох вищеописаних варіантів. До них можна віднести Times Higher Education World University Rankings (THE) та QS.

Найбільш яскравими зразками конкурентоспроможного університету можуть вважатися так звані «університети світового класу» («World Class Universities», WCU). Власне, всі університети, включені до відомих міжнародних рейтингів, є університетами світового класу.

На думку розробника концепції «університетів світового класу» Дж. Салмі, ці університети характеризуються наявністю трьох основних характеристик:

1. Концентрацією талантів – талановитих викладачів, дослідників та студентів.
2. Ввеликою кількістю ресурсів та сучасною інфраструктурою.
3. Ефективною системою університетського менеджменту.

«Концентрація талантів» – це здатість університету залучати талановитих здобувачів, викладачів, дослідників. Під «великою кількістю ресурсів» розуміються значні обсяги державного фінансування, приватного капіталу, коштів від оплати за навчання, дослідницьких грантів тощо. Нарешті, «ефективний менеджмент» – це продуктивне, що досягає високих результатів, управління університетською установою, сприяння на законодавчому рівні інституційної самостійності, його автономія та академічна свобода, наявність сильної команди менеджерів, стратегічного мислення та культури лідерства. Б. Рідінгс у своїй знаменитій праці «Університет у руїнах», посилався на низку робіт, автори яких розглядали «як центральну фігуру Університету адміністратора, а не викладача».

Є ще одне поняття, що характеризує конкурентоспроможний на глобальному рівні університет, яке запропоновано відомим дослідником вищої освіти С. Маргінсоном: «глобальний дослідницький університет світового класу» («World Class Global Research University», WC GRU). Порівняно з визначенням Дж. Салмі, воно може бути більш точно визначене та верифіковане. Глобальний дослідницький університет світового класу, за Маргінсоном, включає наступний набір характеристик: здатність вчених університету досягати значних результатів у наукових дослідженнях; всеосяжний набір академічних дисциплін та програм професійної підготовки; наявність ресурсів, достатніх для підтримки визнаних на світовому рівні досліджень та освітніх програм; статус та визнання на глобальному рівні при збереженні локальних та національних особливостей; глобальні зв'язки через комунікацію, співпрацю та мобільність; зв'язок з бізнесом

та економікою; певний рівень інституційної автономії під час управління, що підтримує стратегічне лідерство; достатній ступінь академічної свободи в дослідженнях, а також в освіті.

Конкуренція на світовому ринку освіти та науки стимулювала появу та інтенсивний розвиток інструментів зіставлення університетів за низкою показників, що визнані як найважливіші для оцінки успішності їх діяльності. Ці показники варіюються від рейтингу до рейтинга в залежності від методології порівняння, що їх застосовують творці, проте експерти визнають, що фактично міжнародні рейтинги університетів формують моделі та задають стандарти сучасного університету, яким і намагаються дотримуватися багатьох вузів світу.

Нині найбільш відомі три міжнародні рейтинги: Академічний рейтинг університетів світу (так званий шанхайський рейтинг ARWU), рейтинг журналу «Times Higher Education Magazine» (THE) та рейтинг британської консалтингової компанії Quacquarelli Symonds (QS World University Rankings). Рейтинг ARWU (Academic Ranking of World Universities) створено Інститутом вищої освіти Шанхайського університету Цзяо Тун у 2003 р. для оцінки рівня китайських університетів за якістю навчання та масштабами наукових досліджень порівняно зі світовою освітньою спільнотою. В основі методології складання рейтингу шість показників, серед яких кількість співробітників та випускників, відзначених Нобелівською та Філдсівською преміями, кількість публікацій у журналах «Science» та «Nature», кількість високоцитованих дослідників та ін. Рейтинг британського журналу «The Times Higher Education» спільно з компанією «Thomson Reuters» (THE World University Rankings) розраховується з 2010р. (з 2004 по 2009 рр. – спільно з QS).

Рейтинг враховує середню цитованість наукової публікації, репутацію університету у науці та освіті. Нарешті, рейтинг «QS World University Rankings» розроблений у 2004 р., представляє погляд на університети світу у контексті глобалізації вищої освіти. Цей рейтинг насамперед репутаційний: в його основі

думка академічної спільноти та роботодавців про наукову та освітню діяльність університетів. Крім того, важливими для побудови рейтингу є показники співвідношення чисельності здобувачів та викладачів та рівень цитування наукових статей для одного викладача.

Стратегія досягнення конкретним університетом рівня конкурентоспроможності, що дає можливість не лише потрапити до міжнародного рейтингу та закріпитися в ньому, а й підніматися нагору, безпосередньо пов'язана з національною (державною) стратегією розвитку вищої освіти.

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КНУТД У ПОРІВНЯННІ З ІНОЗЕМНИМИ ЗВО

2.1 Загальна характеристика діяльності КНУТД

Київський національний університет технологій та дизайну (КНУТД) є унікальним закладом вищої освіти з широким спектром профілей та великою історією. Це інституція, що вирізняється власними традиціями, які були викувані протягом довгого часу, та просвітніми планами на майбутнє, що ґрунтуються на невтомній праці безлічі його працівників. Освітній заклад було створено ще у 1930 році.

Університет, протягом років свого функціонування, зміцнив свою позицію як світово визнаний заклад вищої освіти, де готуються не тільки дизайнери, модельєри, конструктори, технологи модної індустрії, інженери, хіміки, фармацевти, економісти, бізнесмени, юристи та інші фахівці, але й де формуються нові знання, здійснюється дослідно-підприємницька діяльність, сприяється соціальний розвиток та інтернаціоналізація освітнього середовища.

Місія Київського національного університету технологій та дизайну полягає у підтримці стабільного розвитку регіону і всієї країни, задоволенні потреб суспільства в освіті, незалежно від місця проживання/перебування, підготовці спеціалістів, здатних конкурувати на ринку праці, та активній участі в особистісному розвитку кожної особи, її вихованні та розвитку її потенціалу та талантів.

Головна мета університету – це навчання та виховання молодого покоління, надання високоякісних освітніх послуг для задоволення потреб суспільства, незалежно від місця проживання/перебування їхніх користувачів. Це також

включає розвиток потенціалу учасників освітнього процесу, їх творчих здібностей та активної соціальної позиції.

Ціль університету полягає в тому, щоб КНУТД став незрівнянно впливовим університетом прикладних досліджень на міжнародній арені, з підтриманням висококласної освітньої та наукової репутації. Університет прагне забезпечити якісну освітню діяльність для здобувачів, розвивати наукові дослідження і сприяти трансферу технологій та інновацій у діючий сектор економіки. Інтеграція у світовий ринок науки та освіти також входить до переліку важливих завдань університету.

Враховуючи досягнуті успіхи і сучасні виклики, одним з головних завдань університету є його трансформація в провідний дослідницький та освітньо-науковий центр, що спеціалізується на підготовці висококваліфікованих спеціалістів, науково-педагогічних та наукових працівників вищої кваліфікації.

Виконання важливих функцій університету, що включають підготовку спеціалістів, формування національної еліти України, сприяння інтеграції України в європейський і світовий економічний, освітянський та науковий простір як рівноправного партнера, вимагають ефективного розвитку наукових досліджень та трансферу технологій у діючий сектор національної економіки, а також активної участі в соціально-економічному розвитку територій.

У Київському національному університеті технологій та дизайну, освітня діяльність зараз зосереджена на створенні інноваційного навчального середовища. Це передбачає інтеграцію новітніх технологій в навчальний процес, підвищення рівня професійної освіти, гарантуючи її переносність, а також збільшення її привабливості та конкурентоспроможності на ринку праці. Стратегічним напрямком діяльності університету є розвиток особистісного потенціалу кожного здобувача, стимулюючи творчі здібності, активну соціальну позицію, задоволення потреби в знаннях. Водночас, університет прагне відповідати потребам суспільства у висококваліфікованих, конкурентоспроможних спеціалістах. До

ключових завдань університету на шляху до досягнення мети навчання на високому рівні за міжнародними стандартами входить:

- вдосконалення внутрішнього механізму контролю якості освітнього процесу, який передбачає виконання стандартів вищої освіти, ліцензійних умов, акредитації освітніх програм, атестації випускників. Врахування участі у державних та міжнародних рейтингах стає важливою складовою цього процесу;

- покращення академічного середовища для учасників освітнього процесу та строге дотримання ними принципів академічної чесності, які відіграють важливу роль в професійній діяльності;

- регулярні опитування/анкетування кандидатів вищої освіти, науково-педагогічного персоналу, працівників КНУТД та інших зацікавлених сторін щодо якості освітнього процесу, наукового, навчально-методичного, інформаційного супроводу підготовки майбутніх спеціалістів;

- зміцнення інтеграції науково-дослідної роботи в освітній процес, що є необхідною передумовою для формування освіченої, креативної особистості. Залучення широкого кола здобувачів до науково-дослідної та проєктної діяльності університету;

- систематичний огляд, контроль освітніх програм з метою відповідності їхнього контенту потребам та вимогам сучасного ринку праці. Розширення освітньої діяльності університету шляхом отримання ліцензій на нові спеціальності та запровадження нових освітніх програм;

- планування та внесення в діючі навчальні програми, скерованих на іноземну мову, які призначені як для студентів України, так і для здобувачів з інших країн. Це важливо для забезпечення міжкультурного обміну та сприяння глобальному освітньому діалогу.

- планування та втілення ідей, які сприяють розвитку та використанню інтенсивних технологій навчання, орієнтованих на особистість, і диференціювання

підходів до викладання. Вони важливі для задоволення унікальних потреб кожного здобувача та забезпечення гнучкого навчального середовища;

- планування та втілення в життя інноваційних цифрових інструментів у навчальний процес. Це включає в себе використання новітніх технологій для підвищення ефективності та якості освітньої діяльності;

- удосконалення якості електронних навчально-методичних комплексів дисциплін в модульному контексті навчального процесу університету, особливо для іноземних студентів всіх форм навчання. Важливість цього полягає в тому, щоб створити навчальне середовище, яке сприятливе для здобувачів з різних культурних та мовних контекстів;

- складання та виконання програми дворівневої освіти за технологічними спеціальностями, яка забезпечить тісний зв'язок з роботодавцями та покращення практичної підготовки майбутніх спеціалістів в реальних виробничих умовах;

- ініціювання створення сприятливого середовища для покращення професійних навичок та самоосвіти науково-педагогічних працівників через застосування рейтингового оцінювання. Складовою цього процесу може стати поширена практика обміну досвідом та використання сучасних методів навчання;

- введення критеріїв оцінки результативності діяльності науково-педагогічного персоналу, відповідно до нормативів ліцензійних вимог щодо кадрової політики. Така оцінка має враховувати професійну активність працівника за обраною спеціальністю, а також показники якості освіти, зазначені у зовнішніх рейтингах вищих навчальних закладів;

- стимулювання розвитку механізмів обміну досвідом між науково-педагогічними працівниками вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти. Це сприяє взаємному збагаченню практики та теорії в галузі освіти;

- посилення міжнародної взаємодії у сфері академічної мобільності, підвищення участі науково-педагогічного персоналу, здобувачів та аспірантів

університету в програмах міжнародного академічного обміну. Завдяки цьому учасники обміну отримують можливість отримати глобальний досвід та краще розуміти світові тенденції в освіті;

– ініціатива зі створення нових спільних з європейськими закладами вищої освіти (науковими установами) освітніх та/або освітньо-наукових програм подвійного диплому на всіх факультетах та інститутах. Це сприяє формуванню міжнародного досвіду, розширенню наукових горизонтів та підвищенню рівня освітніх стандартів;

– створення умов для проходження міжнародної студентської практики в університетах та корпораціях різних країн;

– вдосконалення системи професійного спрямування, посилення просвітницької роботи та використання різноманітних інструментів масових комунікацій для підвищення видимості університету;

– встановлення комплексної системи стимулювання здобувачів з метою підвищення їхньої академічної продуктивності, активного включення в наукову діяльність, а також участі в організаційному, культурному та спортивному житті вищого навчального закладу;

– реалізація системи контролю, спрямованої на дотримання академічної доброчесності всіма учасниками навчального процесу;

– підтримка студентських ініціатив та автономії студентського самоврядування, спрямованих на оптимізацію навчального процесу, вдосконалення умов навчання, висвітлення ключових подій університету, обговорення актуальних проблем освіти, зокрема в соціальних мережах, та розвиток незалежності, вміння захищати власні права та висловлювати власні погляди;

– реалізація та чітка дотриманість міжнародних критеріїв викладання іноземних мов, а також вимог, що пред'являються до мовних компетенцій;

– формування прогресивної академічної екосистеми університету з метою підтримки креативного підприємництва, що базується на активній взаємодії з бізнес-партнерами, роботі бізнес-інкубаторів, стартапів, та організації творчих конкурсів як невід'ємних елементів навчального процесу;

– розробка в університетському середовищі умов, які б сприяли реалізації принципу рівного доступу до освітніх ресурсів та інфраструктури вишу для осіб, що мають особливі освітні потреби;

– покращення організаційної та методичної основи, що спрямована на забезпечення академічної мобільності здобувачів, аспірантів, викладачів, а також на розширення можливостей для реалізації програм подвійного та спільного дипломування.

Київський національний університет технологій та дизайну (КНУТД) вибудовує свою іміджеву політику на основі визнання своєї ролі як лідера серед надавачів освітніх послуг в Україні. Успішність впровадження цієї іміджевої політики гарантується реалізацією ретельно спланованої системи дій, спрямованих на підвищення вагомості КНУТД в контексті українського та глобального інформаційного середовища. Це включає позиціонування КНУТД як одного з передових освітніх та наукових центрів країни, що вносять вагомий вклад у розвиток інновацій. Важливим елементом іміджу КНУТД є його роль як центру освітнього просвітництва та розвитку інтелектуальної культури, що слугує джерелом просвітництва та культурного обміну.

З огляду на цілі підтримання ефективності іміджевої політики, КНУТД визначає так ключові задачі, які необхідно виконати для досягнення цієї мети:

– підсилення та продуктивне нарощування сфер професійного орієнтування, спрямованих на цільові групи. Прагнення є не лише викладанням, а й формуванням студентського контингенту університету;

– підтримка інноваційного стандарту навчання здобувачів за допомогою впровадження соціальних та навчальних програм в співпраці з підприємствами та комерційними структурами, заснованих на партнерстві;

– посилення взаємодії з органами управління та представниками бізнес-сектору з метою залучення додаткових ресурсів та інвестиційних вливань для подальшого розвитку університету;

– покращення корпоративної культури та розвиток професійних навичок співробітників, зорієнтованих на ключові компетенції, які є обов'язковими для професійної активності в освітній системі;

– конструювання та реалізація унікального брендбука та гайдлайну, спрямованих на підвищення репутації університету, і включають у себе опис усіх напрямків його діяльності.

Активне поширення позитивного іміджу Університету шляхом використання різноманітних комунікаційних засобів та носіїв. Розширення присутності Університету в медіапросторі та соціальних мережах має додатково збільшити його вплив та залученість. Також, важливим завданням є моніторинг та оцінювання ситуаційних змін щодо іміджевої політики, що дозволить попередити, виявити та усунути негативні наслідки в сприйнятті Університету українською та світовою громадськістю та зміцнити інтерес цільових груп.

У межах матеріально-технічної бази Університету охоплюються будівлі, споруди, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності. Забезпечення подальшого розвитку Університету, в умовах зростаючих викликів ринку, потребує нових підходів до його інфраструктурного забезпечення.

Це можна забезпечити шляхом виконання таких завдань:

– забезпечення необхідних умов для реалізації господарського потенціалу Університету відповідно до чинного законодавства;

– розширення діяльності виробничих підрозділів Університету, що сприятиме підвищенню ефективності виробництва та розвитку бізнесу;

– впровадження автоматизованої системи моніторингу та управління стану інфраструктурного комплексу Університету, що дозволить ефективно керувати ресурсами та запобігати можливим аваріям;

– розроблення плану розвитку та оптимізації використання інфраструктурного комплексу Університету з урахуванням впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій, орієнтації на екологічну спрямованість та підвищення комфортності матеріально-технічного обслуговування студентів та співробітників. Це допоможе покращити енергоефективність та знизити витрати на енергопостачання;

– розроблення концепції виведення з балансу Університету приміщень та споруд, які перебувають в аварійному стані, що є важливим аспектом забезпечення безпеки та комфорту здобувачів та співробітників;

– розроблення інвестиційного плану для будівництва нових корпусів для Університету на вивільнених територіях залученням інвестицій. Це дозволить забезпечити належні умови для проживання та навчання здобувачів та сприятиме збільшенню потенціалу Університету;

– активізація роботи з пошуку та залучення інвестицій для проведення термосанації будівель Університету, що дозволить зберегти енергоресурси та зменшити витрати на їх споживання;

– створення належних умов для проживання та навчання в гуртожитках та корпусах Університету, що сприятиме покращенню якості життя здобувачів та підвищенню їх академічних досягнень;

– реконструкція навчальних корпусів для забезпечення належних умов для проведення навчального процесу, що дозволить підвищити якість освіти та зробити навчання більш ефективним;

– створення цільових мережеских кластерів з метою просування розробок Університету на ринок легкої промисловості та у сфері забезпечення обороноздатності країни, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності Університету та створенню нових можливостей для його розвитку;

– виконання та розвиток програми заходів системи енергозбереження щодо економії енергоносіїв в Університеті, що дозволить зменшити споживання енергоресурсів та забезпечити ефективне використання ресурсів Університету.

Університет повинен розробити стратегічний план розвитку в економічній сфері, який буде включати в себе виконання всіх операційних цілей та завдань, а також матиме достатній рівень фінансового забезпечення. Досягнення фінансової стійкості є ключовою метою для забезпечення конкурентоспроможності Університету на вітчизняному та міжнародному ринку вищої освіти.

З цією метою перед Університетом стоїть низка актуальних завдань:

– нинішня економічна ситуація вимагає від держави розширення механізмів фінансової автономії. Це означає, що потрібно розвивати нові існуючі джерела надходжень і вирішувати фінансові питання самостійно;

– для забезпечення стійкого фінансування потрібно диверсифікувати джерела надходжень. Це допоможе зменшити залежність від одного джерела та ризик фінансових втрат;

– одним з ключових питань є визначення першорядності та прозорості здійснених видатків. Тільки так можна гарантувати ефективне використання коштів та запобігти корупції;

– забезпечення фінансування розбудови інфраструктури є не менш важливим завданням. Розвиток доріг, мережі електропередач, інтернету та інших комунікаційних засобів є важливим для економічного розвитку країни;

– також потрібно забезпечувати освітній та науковий процес сучасними технологіями. Це дозволить підвищити якість освіти та збільшити кількість фахівців у різних галузях економіки;

– для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та забезпечення економічної ефективності потрібно широко впроваджувати енергоефективні та ресурсощадні технології. Це забезпечить сталий розвиток та захист довкілля.

КНУТД по праву займає одне з провідних місць у національних та міжнародних рейтингах, що свідчить про високу компетентність у професійній та освітній сферах. Найбільшим досягненням університету є його включення до престижного міжнародного рейтингу QS World University Rankings: EESA, який оцінює якість освіти та наукової діяльності вищих навчальних закладів на основі результатів опитування понад 140 тисяч експертів, академіків, роботодавців та інших критеріїв. З 3,3 тисяч університетів Східної Європи та Центральної Азії, КНУТД увійде до списку 400 найкращих вищих навчальних закладів за рейтингом QS World University Rankings: EESA.

Новим визнанням університету є його включення до світового рейтингу за освітньою програмою «Мистецтво та дизайн», який організовує престижний міжнародний рейтинг вищих навчальних закладів QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS (рис 2.1). Це відмінне досягнення, адже університет займає почесну 201-240 позицію у світі, що робить його єдиним українським закладом вищої освіти з такою високою оцінкою за рейтингом. Варто зауважити, що до цього часу жоден український ЗВО не мав подібного досягнення за цією градацією.

Рис. 2.1 Рейтинг КНУТД за QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS

Успіх Київського національного університету технологій та дизайну у світі дизайну і моди отримав суттєве визнання від авторитетного бізнес-журналу для керівників вищого рівня – Американського журналу «CEOWORLD Magazine» (рис. 2.2). Результати щорічного Рейтингу Кращих дизайнерських шкіл світу у 2023 році підтвердили високу оцінку науково-освітньої діяльності університету. КНУТД зайняв 54 місце серед найкращих світових шкіл моди та дизайну, ставши єдиним представником від України та Східної Європи на освітянському ринку.

За останні сім років університет значно покращив свої показники, піднівшись у рейтингу 2023 року 34 сходинки вище, ніж у 2016 році. Це досягнення стало можливим завдяки підвищенню якості освіти в університеті, ефективній роботі науково-педагогічного колективу, підвищенню наукового потенціалу вчених та дизайнерів, високих досягнень студентів, випускників та діяльності ректорату та Вченої ради. Це ще раз підтверджує, що КНУТД підвищує свою

конкурентоспроможність та позиції як на національному, так і на світовому рівні, і має потенціал стати ще більш впливовим у майбутньому.

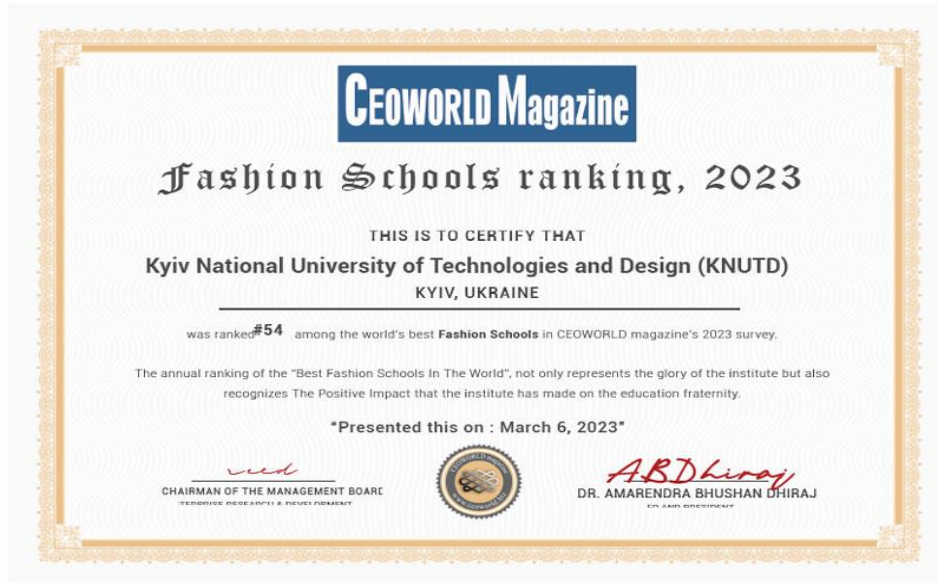

Рис.2.2 КНУТД у рейтингу за CEOWORLD Magazine

Журнал CEOWORLD провів опитування серед 185 000 фахівців індустрії моди, викладачів шкіл моди, роботодавців, рекрутерів, керівників, випускників та світових інфлюенсерів у 200 країнах світу. Опитування проводилося з 15 листопада 2022 року по 22 лютого 2023 року і включало 10% телефонних опитувань, 82% онлайн-опитувань та 8% опитувань поштою або особисто. Важливо зазначити, що всі кількісні інтерв'ю були проведені конфіденційно і не були покладені на дані, надані установами. Результати рейтингу базуються на семи основних показниках якості та репутації, а загальний бал (100%) визначається як сума балів за наступними показниками:

- сприйняття впливу світових брендів (20%);
- відгуки рекрутерів (20%);
- відгуки роботодавців (10%);
- рівень працевлаштування (10%);
- право на вступ (10%);

- спеціалізація (10%);
- академічна репутація (20%).

CEOWORLD Magazine внесло Київський національний університет технологій та дизайну до світового рейтингу ТОП-100 найкращих наукових шкіл та університетів, що забезпечують високоякісну освіту в галузі медицини та фармації. За результатами останнього рейтингу, який складається на основі різних показників, КНУТД піднявся на чотири позиції та посів 61 місце в світі (рис. 2.3).

Таке визнання – це результат наполегливої роботи всіх працівників університету та здобувачів, які прагнуть досягати найвищих результатів у своїй професійній діяльності. У цьому контексті, успіх КНУТД – це успіх всієї України, адже він підтверджує, що в Україні є потужні наукові заклади, які можуть змагатися з найкращими в світі.

Очевидно, що таке досягнення – це не кінцева мета, а лише віха на шляху до подальшого розвитку та підвищення рівня освіти в Україні. Тож, КНУТД продовжує працювати над вдосконаленням своїх програм та методів навчання, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців, які будуть здатні конкурувати на світовій арені та розвивати науку та медицину в Україні.

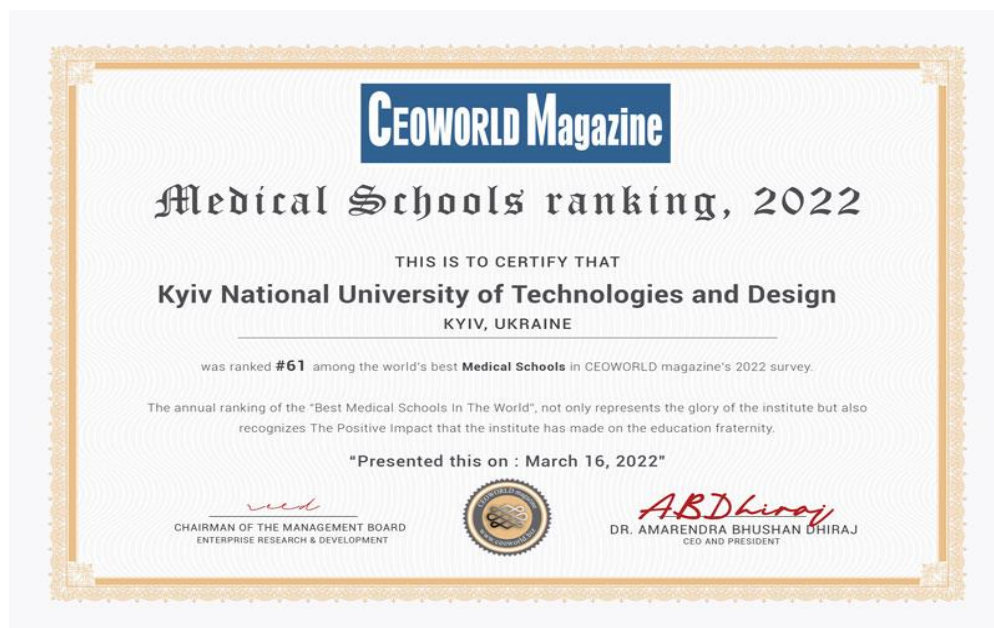

Рис. 2.3 Місце КНУТД за рейтингом CEOWORLD Magazine

В грудні 2022 року Київський національний університет технологій та дизайну був включений до світового рейтингу Green Metric World University Rankings, який визначає найбільш сталоорієнтовані вищі навчальні заклади. Це було підтверджено після проведення експертного оцінювання, що показало, що університет дбає про екологічні, соціальні та економічні аспекти сталого розвитку. Це дає КНУТД право на членство в глобальній мережі вищих навчальних закладів, які зосереджені на забезпеченні сталого розвитку.

Цього року КНУТД зайняв восьме місце серед українських вищих навчальних закладів у Green Metric World University Rankings, піднявшись на сім сходинок у порівнянні з попереднім роком. Важливо зазначити, що університет показав значний прогрес у своїх зусиллях щодо сталого розвитку.

Крім того, згідно з рейтингом "WEBOMETRICS" від Cybermetrics Lab (Іспанія), університет посів 24 місце серед 306 вищих навчальних закладів України у січні 2023 року. Цей рейтинг також підтверджує важливість зусиль КНУТД щодо забезпечення якісної освіти та забезпечення сталого розвитку.

У грудні 2021 року Університет потрапив до впливового міжнародного рейтингу SCImago Institutions Ranking, що включає три групи показників науково-освітньої діяльності, інновацій та соціальної активності. Рейтинг оцінює обсяг, вплив та якість наукових досліджень, кількість патентних заявок та цитувань досліджень, а також кількість сторінок вебсайту та зворотних посилань з соціальних мереж. За показником дослідницького рангу, Університет потрапив до першого квартилю Q1 (24% кращих ЗВО світу). Зараз, Університет посідає 16 місце серед 44 українських ЗВО, включених у рейтинг [<https://www.scimagoir.com/rankings.php?sector=Higher+educ.&country=UKR>].

Варто зазначити, що Університет є одним із перших закладів вищої освіти в Україні, який пройшов незалежні зовнішні аудиту, проведені національним сертифікаційним центром «СТАНДАРТ» та міжнародним сертифікаційним

центром «QMSCERT» (Італія). Отримання сертифікатів відповідності системи менеджменту якості освітньої діяльності :2015, свідчить про те, що в Університеті працює висококваліфікований колектив наукових, науково-педагогічних та адміністративних працівників. Крім того, процеси, пов'язані з наданням освітніх послуг, виконуються на високому професійному рівні, а нормативно-правовий інструментарій системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності розроблений та впроваджений. Положення та інструкції також задокументовані та доведені до відома персоналу, який їх обов'язково виконує. Більш того, в Університеті використовуються ефективні засоби контролю системи менеджменту якості, що гарантує високу якість освітньої діяльності.

Університет продовжує підтримувати свої досягнення на міжнародному рівні та зростати у рейтингах вищої освіти. Зусилля вчених та здобувачів спрямовані на розширення науково-дослідницьких можливостей, розвиток інновацій та соціальну взаємодію з громадськістю. Університет постійно працює над підвищенням якості освіти та наукових досягнень, щоб підготувати майбутнє покоління кваліфікованих фахівців, які зможуть зробити внесок у розвиток нашої країни та світу в цілому.

Згідно з даними наукометричної бази «SCOPUS» за 2022 рік, науковці університету займають 40-ве місце серед закладів вищої освіти України за кількістю цитувань своїх публікацій в науковому світі. Індекс Гірша КНУТД складає $h=24$. Не можна не відзначити, що Київський національний університет технологій та дизайну також відзначається високими позиціями у консолідованому рейтингу українських університетів «Osvita.ua» та входить до ТОП-200 кращих вищих навчальних закладів України за рейтингом «ТОП-200 Україна». Це ще раз підтверджує високу репутацію та значущість досліджень, проведених університетом, який продовжує активно займатися розвитком науки та освіти в країні.

Загальна характеристика КНУТД у 2022 році

№ з/п	Показники діяльності	Кількісні параметри
1	2	3
1.	Ліцензований обсяг університету, осіб на рік	7426
	у т.ч. за ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями), осіб:	
	-фаховий молодший бакалавр	1615
	-бакалавр	3600
	-магістр	2040
	-доктор філософії	171
2.	Кількість здобувачів вищої освіти разом, осіб:	9594
	у т.ч. за формами навчання, осіб:	
	- денна	7757
	- заочна	1837
3.	Кількість спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців:	
	- професійний молодший бакалавр	9
	- бакалавр	37
	- магістр	20
	- доктор філософії	17
	- доктор наук	10
4.	Кількість кафедр,	28
	з них випускових	28
5.	Кількість факультетів	6
6.	Кількість інститутів	5
7.	Кількість центрів та навчальних комплексів	8
8.	Кількість загальноуніверситетських підрозділів	21
9.	Кількість спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій	6

Джерело: узагальнено автором за даними []

З табл. 2.1 видно, що університет має ліцензований обсяг на 7426 осіб на рік, з яких 3600 здобувають ступінь бакалавра, 2040 – магістра, 1615 – фахового молодшого бакалавра і 171 – доктора філософії. Всього в університеті здобувають вищу освіту 9594 людини, з них 7757 навчаються на денній формі, а 1837 – на заочній формі.

Крім того, в університеті здійснюється підготовка фахівців за 93 спеціальностями (9 – професійний молодший бакалавр, 37 – бакалавр, 20 – магістр, 17 – доктор філософії та 10 – доктор наук).

Університет має 28 кафедр, всі з них випускові, 6 факультетів та 5 інститутів. Крім того, університет має 8 центрів та навчальних комплексів і 21 загальноуніверситетський підрозділ. Науково-дослідну діяльність університету підтримує 6 спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій.

Отже, можна стверджувати, що університет є потужним закладом вищої освіти, який має велику кількість кафедр, факультетів і інститутів, що забезпечує підготовку фахівців за багатьма спеціальностями. Науково-дослідна діяльність університету також є значущою, що підтверджується кількістю спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій, які діють в університеті.

Організацію навчальної, методичної, організаційної та наукової роботи студентів в університеті забезпечують:

3 коледжі:

– Професійний коледж мистецтв та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну;

– Львівський професійний коледж індустрії моди Київського національного університету технологій та дизайну;

– Чернігівський професійний коледж інженерії та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну.

6 факультетів:

– Дизайну;

- Мистецтв і моди;
- Хімічних та біофармацевтичних технологій;
- Мехатроніки та комп'ютерних технологій;
- Управління та бізнес-дизайну;
- Кльтурних та креативних індустрій.

6 інститутів:

- Інститут права та сучасних технологій;
- Інститут інженерії та інформаційних технологій;
- Міжнародний інститут аспірантури та докторантури;
- Міжнародний інститут академічної мобільності та співробітництва;
- Київський інститут Технологічного університету Цілу;
- Науково-дослідний інститут економіки.

9 центрів:

- Центр підготовки іноземців;
- Навчально-науковий комплекс військової підготовки;
- Навчальний центр «Студентське кафе»;
- Центр праці та кар'єри;
- Студентський центр моди, креативних ідей та творчості;
- Українсько-польський навчальний центр;
- Україно-азербайджанський культурно-освітній центр;
- Центр енергоефективності;
- База відпочинку «Спортивно-оздоровчий табір «Молодіжний».

18 загальноуніверситетських підрозділів:

- Приймальна комісія;
- Навчально-методичний центр управління підготовкою фахівців;
- Центр менеджменту якості освітньої діяльності;
- Офіс міжнародної та проектної діяльності;
- Науково-технічна бібліотека;

- Науково-дослідна частина;
- Інформаційно-обчислювальний центр;
- Музей історії розвитку університету;
- Військово-мобілізаційний відділ;
- Відділ охорони праці та пожежної безпеки;
- Штаб цивільної захисту;
- Видавничий відділ навчально-наукових матеріалів;
- Відділ маркетингових комунікацій;
- Канцелярія;
- Юридичний відділ;
- Відділ кадрів;
- Планово-фінансовий відділ;
- Бухгалтерія;
- Господарські підрозділи.

Освітній заклад забезпечує підготовку фахівців у різних галузях знань, а саме:

- навчальні програми університету доступні у 16 галузях знань (див. табл. 2.2).

- можливо здобути освітньо-професійний ступінь професійного молодшого бакалавра на 9 спеціальностях (див. табл. 2.3).

- бакалаври мають вибір із 37 спеціальностей для отримання освітнього ступеня бакалавра (див. табл. 2.4).

- магістри можуть обрати для себе 21 спеціальність та отримати освітній ступінь магістра.

- доктори філософії мають можливість здобути освітньо-науковий ступінь в одній з 17 спеціальностей.

- науковий ступінь доктора наук можна отримати на 10 спеціальностях.

Завдяки широкому вибору програм та спеціальностей, кожен здобувач зможе знайти для себе оптимальний шлях розвитку та отримати якісну освіту на високому рівні.

Таблиця 2.2

Список галузей знань підготовки фахівців у КНУТД у 2022 р.

№ з/п	Шифр та найменування галузі знань	
1	2	3
1	01	Освіта/Педагогіка
2	02	Культура та мистецтво
3	03	Гуманітарні науки
4	05	Соціальні та поведінкові науки
5	07	Управління та адміністрування
6	08	Право
7	10	Природничі науки
8	12	Інформаційні технології
9	13	Механічна інженерія
10	14	Електрична інженерія
11	16	Хімічна інженерія та біоінженерія
12	17	Електроніка, автоматизація та електронні комунікації
13	18	Виробництво та технології
14	22	Здоров'я
15	24	Сфера обслуговування
16	28	Публічне управління та адміністрування

Джерело: узагальнено автором за даними []

З табл. 2.2 видно, що університет забезпечує підготовку фахівців у широкому спектрі галузей знань, які охоплюють різні сфери життя та діяльності людей.

Список спеціальностей підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня
професійного молодшого бакалавра у КНУТД

№ з/п	Шифр та найменування спеціальності	
1	021	Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
2	022	Дизайн
3	071	Облік та оподаткування
4	076	Підприємництво та торгівля
5	133	Галузеве машинобудування
6	141	Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
7	174	Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка
8	182	Технології легкої промисловості
9	242	Туризм і рекреація

Джерело: узагальнено автором за даними []

Табл. 2.3 містить список спеціальностей, на яких можна здобути освітньо-професійний ступінь професійного молодшого бакалавра у КНУТД. Найбільш широко представлені такі галузі, як освіта/педагогіка, гуманітарні науки, соціальні та поведінкові науки, управління та адміністрування. Крім того, університет пропонує програми з інформаційних технологій, механічної та електричної інженерії, хімічної і біоінженерії, електроніки та автоматизації, виробництва та технологій. Також, доступні спеціальності зі сфери здоров'я, сфери обслуговування та публічного управління та адміністрування. Це свідчить про те, що університет працює для того, щоб задовольнити потреби різних сфер життя і готує фахівців з різних галузей, що сприятиме подальшому розвитку країни та її громадян. Всього доступні 9 спеціальностей, серед яких представлені різноманітні напрямки підготовки фахівців. Зокрема, в таблиці присутні спеціальності, пов'язані з обліком та оподаткуванням, підприємництвом та торгівлею,

аудіовізуальним мистецтвом та виробництвом, технологіями легкої промисловості і т. ін.

Таблиця 2.4

Перелік спеціальностей підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавра у
КНУТД

№ з/п	Шифр та найменування спеціальності	
	1	2
1	014	Середнє освіта (за предметними спеціальностями)
2	015	Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
3	017	Фізична культура та спорт
4	022	Дизайн
5	023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
6	026	Сценічне мистецтво
7	028	Менеджмент соціокультурної діяльності
8	034	Культурологія
9	035	Філологія
10	051	Економіка
11	052	Політологія
12	053	Психологія
13	071	Облік та оподаткування
14	072	Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
15	073	Менеджмент
16	075	Маркетинг
17	076	Підприємництво та торгівля
18	081	Право
19	105	Прикладна фізика та наноматеріали
20	121	Інженерія програмного забезпечення
21	122	Комп'ютерні науки

Продовження таблиці 2.4.

1	2	3
22	123	Комп'ютерна інженерія
23	124	Системний аналіз
24	125	Кібербезпека та захист інформації
25	126	Інформаційні системи та технології
26	131	Прикладна механіка
27	133	Галузеве машинобудування
28	141	Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка
29	161	Хімічні технології та інженерія
30	162	Біотехнології та біоінженерія
31	174	Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка
32	182	Технології легкої промисловості
33	183	Технології захисту навколишнього середовища
34	226	Фармація, промислова фармація
35	241	Готельно-ресторанна справа
36	242	Туризм і рекреація
37	281	Публічне управління та адміністрування

Джерело: узагальнено автором за даними []

Табл. 2.4 містить перелік 37 спеціальностей, за якими можна здобути освітній ступінь бакалавра в даному навчальному закладі. Ці спеціальності охоплюють різні галузі знань, такі як освіта, мистецтво, менеджмент, економіка, політика, право, фізика, інформаційні технології, хімія, фармація, готельно-ресторанна справа, туризм, управління та адміністрування, серед інших. Окрім того, в табл. 2.4 можна побачити, що КНУТД пропонує спеціальності з технічних галузей, такі як інженерія програмного забезпечення, електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, прикладна механіка, автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка. Також присутні спеціальності з біотехнології та біоінженерії, що відображає розвиток сучасних технологій та тенденції до

використання біологічних процесів у промисловості. Цікаво, що в табл. 2.4 є також спеціальності з культурології, філології та фізичної культури та спорту, що відображає важливість розвитку гуманітарних наук та фізичної активності у сучасному світі. Загалом, табл. 2.4 демонструє широкий спектр спеціальностей, що надає здобувачам можливість вибрати для себе оптимальну галузь навчання та розпочати професійний розвиток у майбутньому.

Здобувачі освіти не лише приймають участь у наукових і освітніх процесах, але й стають активними учасниками громадського, культурного та спортивного життя в університеті та місті Києві. Дуже багато здобувачів залучається до участі в художніх колективах та творчих студіях, що дозволяє розвивати творчі здібності і сприяє формуванню повноцінної особистості. Наприклад, здобувачів КНУТД успішно беруть участь у різних конкурсах, таких як Всеукраїнський студентський конкурс вокального мистецтва «Зіркова пісня», конкурс стартап-проектів «Інноватика в освіті, науці, бізнесі: виклики та можливості», міжнародний конкурс молодих дизайнерів «DIGITAL FASHION», всеукраїнський студентський конкурс з розробки web-сторінок «WEB-технолог», Міжнародний конкурс одного образу та новорічно-різдвяного декору «Сузір'я Каштан» і Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт. Також здобувачі беруть участь у різних тижнях іноземних мов та спортивних турнірах, змаганнях та інших заходах, що допомагає їм зростати як професіоналам в різних галузях. КНУТД з організацією традиційного Міжнародного конкурсу «Печерські каштані» показує, що молодь може бути талановитою і успішною у своїх зусиллях, які можуть позаздрити й знані фахівці. Творчі колективи Київського національного університету технологій та дизайну представляють своє мистецтво на різних мистецьких заходах – від міських та всеукраїнських фестивалів, конкурсів, оглядів до міжнародних фестивалів, що проходять у багатьох університетах столиці. Вони поєднують свої таланти та здібності, щоб створити чудові виступи та продемонструвати свої мистецькі досягнення.

Крім мистецької сфери, КНУТД пропонує здобувачам освіти можливість займатися різними видами спорту, такими як: футбол, волейбол, баскетбол, бадмінтон, настільний теніс, атлетична гімнастика та кульова стрільба. Випускники КНУТД – відомі спортсмени, які під час навчання в університеті досягли високих результатів. Ці високопрофесійні спортсмени є прикладом того, що університет КНУТД допомагає здобувачам розвивати свої здібності в будь-якій сфері. Спорт та мистецтво не лише допомагають здобувачам розвивати фізичну та творчу активність, а й формують різноманітні навички та досвід, які можуть бути корисними в майбутньому.

Університетська спільнота науковців активно бере участь у науково-дослідних заходах, відвідуючи різноманітні конференції та семінари. Протягом 2022 р. науковці взяли участь у 398 заходах, зокрема відвідали 351 міжнародну та 47 Всеукраїнську конференції, а також 43 семінари та 23 круглі столи. Кількість доповідей, які були представлені на конференціях, становить 1036, з них 852 – на міжнародному рівні.

Університет активно сприяє розвитку науки та стимулює наукові дослідження серед вчених, проводячи самостійні конференції. Зокрема, за минулий рік було проведено 15 конференцій, з яких 10 мали міжнародний статус.

У Київському національному університеті технологій та дизайну діє ряд наукових журналів та періодичних видань на українській, англійській та польській мовах. Серед них видання, такі як «Технології та інжиніринг», «Журнал стратегічних економічних досліджень», «Management», «ART&DESIGN», «Індустрія моди» та електронний науковий журнал «Інженерія», який внесений до Переліку наукових фахових видань України категорії Б.

Університетська спільнота має можливість пройти підготовку на докторантурі та аспірантурі. У 2022 році було захищено три дисертації, одна з яких була докторською, а дві – на здобуття ступеня доктора філософії. Ефективність аспірантури становить 11%, а ефективність докторантури – 50%.

Наукові дослідження, які виконуються в рамках аспірантури та докторантури, є частиною міжнародних, держбюджетних та науково-дослідних робіт кафедр, а також 67 ініціативних тем, які мають державну реєстрацію в УкрІНТЕІ.

На даний момент університет здійснює підготовку докторів філософії за 17 спеціальностями та докторів наук за 10 спеціальностями. При цьому університет продовжує працювати над розвитком наукових шкіл та реагувати на виклики часу, переорієнтовуючи напрямки наукових досліджень на відбудову держави та подолання наслідків військових дій.

КНУТД продовжує розширювати можливості для наукових досліджень та підготовки вчених нового покоління, забезпечуючи їм належні умови для розвитку та реалізації своїх ідей та наукових проєктів.

У 2022 році Премію Верховної Ради України отримали 3 науковці, стипендії Кабінету Міністрів України були присуджені 6 науковцям, Стипендію Президента України отримали 2 аспіранти, а Стипендію Міністерства освіти Китайської народної республіки для аспірантів отримали 2 аспіранти.

У період воєнної загрози, наукова та інноваційна діяльність стає особливо важливою. У цей час необхідно спрямовувати зусилля на розвиток та використання науково-технічного та науково-художнього потенціалу, збереження наукового кадрового потенціалу, залучення академічних працівників до співпраці з профільними оборонними підприємствами, освітньо-інвестиційним кластером легкої промисловості, бізнес-асоціаціями та іншими учасниками екосистеми. Для досягнення цих цілей необхідно проводити спільні дослідження, комерціалізувати їх результати та трансферувати технології, а також підготовлювати науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації для підвищення якості та ефективності результатів наукових досліджень. У цьому контексті, Київський національний університет технологій та дизайну грає ключову роль у відновленні та розвитку економіки України.

У рамках реалізації «Програми інтернаціоналізації Київського національного університету технологій та дизайну на 2019–2023 рр.», університет формує ефективну систему міжнародних взаємозв'язків, що допомагає виконувати стратегічні завдання закладу. Успішне підвищення рівня міжнародного співробітництва у сфері освітньої та науково-дослідної діяльності свідчить про професійний рівень університету та його бажання досягти нових висот у розвитку науки та освіти в Україні.

В умовах російської військової агресії, університет активно працював над стратегічними завданнями розвитку у міжнародному вимірі. Його завданням було забезпечити позитивний імідж ЗВО у світі та підвищити конкурентоспроможність на міжнародному ринку освітніх послуг, використовуючи передовий досвід у всіх сферах.

Без сумніву, згуртована співпраця співробітників університету була успішною, оскільки вона дозволила значно розширити мережу партнерських зв'язків з університетами та науковими та комерційними установами з різних країн світу, на основі укладання двосторонніх договорів про співпрацю в галузі освіти, науки та культури. На 2022 рік університетом було підписано 22 угоди про співпрацю з провідними університетами Великої Британії, Балтійських країн, Німеччини, Польщі, Чехії, Словенії, Кіпру, Азербайджану, Грузії, Молдови та інших країн. Ці угоди охоплюють проведення спільних наукових досліджень та сприяння розвитку співпраці між закладами вищої освіти країн-учасниць.

Загалом, кількість міжнародних угод з інституціями та установами з 30 країн світу перевищує 70, що свідчить про успішну міжнародну діяльність університету. Незважаючи на складні умови, викладачі, здобувачі, аспіранти та співробітники університету активно організовували та брали участь у різноманітних міжнародних заходах, що сприяє підвищенню рівня освіти та наукових досягнень в університеті. Один з прикладів – участь КНУТД у XXII Китайській щорічній конференції «Експо» з питань міжнародного освіти, де зібралося понад 1000

університетів з понад 40 країн світу. Це був важливий захід, який дозволив обмінятися досвідом з колегами з інших країн, знайти нові можливості та перспективи для побудови відкритої та якісної системи освіти.

Київський національний університет технологій та дизайну приєднався до ініціативи Міністерства освіти і науки України та став одним з організаторів форуму, що започаткував програму «Єднання». У співпраці з уповноваженою Британською компанією у сфері вищої освіти «Cormack Consultancy Group», метою програми є налагодження співпраці між університетами України, Великобританії та США, заснованої на принципі Twinning. Ідея проектів Twinning полягає в поєднанні досвіду вищих навчальних закладів Великої Британії та США з реаліями українських університетів для створення довгострокових стратегічних альянсів. Як зазначено британськими колегами, партнерство Київського національного університету технологій та дизайну з Шеффілд Халам Університетом вважається одним з найпродуктивніших. Ця програма є кроком до налагодження міжнародної співпраці та підвищення рівня вищої освіти в Україні.

2.2. Аналіз фінансових показників діяльності КНУТД за 2021-2023 р.р.

Фінансове здоров'я будь-якої організації, включаючи ЗВО, є ключовим чинником, що впливає на її здатність забезпечити високу якість послуг, розвиватись та конкурувати на ринку. Для ЗВО це особливо важливо, оскільки його фінансова стабільність безпосередньо впливає на якість освіти, наукові дослідження та рівень інвестицій в інфраструктуру та інновації. Фінансова звітність КНТУД за період 2021-2023 р.р. представлена в Додатку А.

Для аналізу фінансової звітності Київського національного університету технологій та дизайну розглянемо основні показники активів університету за період з 01 січня 2021 року по 01 квітня 2023 року.

1. Нефінансові активи:

- Основні засоби: Первісна вартість основних засобів зросла з 326,5 млн. грн на початку 2021 року до 380,3 млн. грн на початку квітня 2023 року, що свідчить про зростання на 16,5%. Це показує, що університет активно інвестував в розвиток своєї матеріально-технічної бази. З іншого боку, знос основних засобів збільшився з 202,1млн. грн до 230,5 млн. грн за той самий період, що свідчить про зростання на 14%. Це вказує на необхідність більш ефективного управління активами для мінімізації впливу амортизації.

2. Фінансові активи:

- Грошові кошти та їх еквіваленти: Грошові кошти та їх еквіваленти зросли з 75,4 млн. грн на початку 2021 року до 109,2 млн. грн на початку квітня 2023 року, що свідчить про зростання на 45%. Це важливий показник, оскільки він вказує на ліквідність університету і його здатність покривати короткострокові зобов'язання.

3. Поточна дебіторська заборгованість: За розрахунками за товари, роботи, послуги: заборгованість зросла з 3,7 млн. грн на початку 2021 року до 4,1 млн. грн на початку квітня 2023 року, що свідчить про зростання на 10%. Це може вказувати на потенційні проблеми в управлінні розрахунками з контрагентами або на збільшення обсягу комерційної діяльності університету.

4. Запаси: Обсяги запасів зросли з 5,6 млн. грн на початку 2021 року до 7,8 млн. грн на початку квітня 2023 року, що відповідає зростанню на 38%. Це може вказувати на збільшення активності університету, але також вимагає додаткового аналізу, оскільки великий запас може вказувати на неефективність управління запасами.

5. Загальний баланс: Загальний баланс університету збільшився з 215,5 млн. грн на початку 2021 року до 1,623,8 млн. грн на початку квітня 2023 року, що свідчить про вражаюче зростання більше ніж на 654%. Це може вказувати на значне збільшення активів або капіталу університету за вказаний період.

6. Внесений капітал: значення внесеного капіталу зростає з кожним роком, з 269,7 млн. грн. на початку звітного періоду до 318,1 млн. грн на кінець звітного

періоду. Це позитивний чинник, оскільки свідчить про збільшення фінансової стабільності університету.

7. Капітал у дооцінках: цей показник залишається стабільним протягом усіх років на рівні 1508,1 млн. грн. Це свідчить про стабільність вартості активів університету.

8. Фінансовий результат: значення цього показника погіршується та відображає збитки на початку звітної періоду -79,7 млн. грн та у кінці звітному періоді -220,8 млн. грн. Це є негативним чинником, який вимагає додаткового аналізу та відповідних заходів з боку управління університетом.

9. Зобов'язання: загальна сума зобов'язань зростає з 12,3 млн. грн на початку звітної періоду до 18,3 млн. грн на кінець звітної періоду. Це може свідчити про збільшення фінансових зобов'язань університету, і вимагає контролю з боку управління.

10. Поточні зобов'язання: заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги збільшується з 13,6 млн. грн до 17,8 млн. грн за звітний період, що свідчить про збільшення кредиторської заборгованості перед постачальниками та партнерами університету.

На підставі отриманих основі результатів аналізу фінансової звітності КНУТД можна зробити наступні висновки:

– Університет продемонстрував активність у розвитку своєї матеріально-технічної бази, що відображено у зростанні первісної вартості основних засобів на 16,5% за досліджуваний період. Однак, знос основних засобів також зріс на 14%, що вказує на потребу в оптимізації управління активами і регулярного оновлення основних засобів.

– Зростання грошових коштів та їх еквівалентів на 45% свідчить про збільшення ліквідності університету, а отже, його здатності покривати короткострокові зобов'язання.

– Зростання дебіторської заборгованості на 10% може вказувати на певні проблеми в управлінні розрахунками з контрагентами, хоча це може бути також ознакою збільшення обсягу комерційної діяльності університету.

– Збільшення запасів на 38% може бути ознакою збільшення активності університету, але водночас може свідчити про неефективність управління запасами.

– Значне зростання загального балансу на 654% вказує на значне збільшення активів або капіталу університету за досліджуваний період.

– Університет продемонстрував стабільність у внесеному капіталі та капіталі в дооцінках, але фінансовий результат показав негативний тренд, що вимагає додаткового аналізу та корективних дій з боку управління університетом.

– Зростання загальної суми зобов'язань може вказувати на збільшення фінансових зобов'язань університету, що вимагає підсиленого контролю з боку управління.

В загальному висновку університет продемонстрував позитивні тенденції в розвитку своєї матеріально-технічної бази та покращенні ліквідності. Однак, негативний фінансовий результат і зростання дебіторської та кредиторської заборгованості вимагає додаткового аналізу і вжиття коригуючих заходів.

2.3. Характеристика стратегії забезпечення міжнародної конкурентоспроможності

КНУТД

Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД спрямована на формування широкої співпраці з міжнародними освітніми установами і детально визначена в Програмі інтернаціоналізації Київського національного університету технологій та дизайну на 2019-2023 рр.

У 2022 році Київський національний університет технологій та дизайну активно співпрацював з міжнародними організаціями та виступав як представник

науково-освітньої спільноти України. На сьогоднішній день університет є членом ряду європейських та світових освітніх та професійних організацій, серед яких Велика Хартія Університетів (Magna Charta Universitatum), Міжнародна асоціація університетів (IAU – International Association of Universities), Міжнародна Асоціація університетів та коледжів мистецтва, дизайну та медіа (CUMULUS), Міжнародна федерація фармацевтів (FIP – International Pharmaceutical Federation) та Міжнародна федерація технологів трикотажного виробництва (IFKT).

Крім того, КНУТД також єдиний представник України в Європейській мережі підтримки підприємств (EEN – Enterprise Europe Network), Німецько-українському товаристві економіки та науки (DUG WW) та Всесвітній мережі сприяння дослідженням та освіті у сфері наукового розвитку складних цифрових систем (The Complex Systems Digital Campus: CS-DC).

У 2022 році Університет став дійсним членом Асоціації Університетів Текстильного Профілю AUTECH – Всесвітньої мережі університетів текстильного профілю, яка об'єднує 41 університет з 28 країн Європи, Азії, Америки, Африки та Австралії, що прагнуть підтримувати та просувати текстильну освіту та дослідження в світі. Це велика звитяга для університету, який нині має можливість обмінюватися знаннями та досвідом з університетами з усього світу та здійснювати спільні проекти.

Окрім того, університет став одним із засновників «Міжнародного альянсу стійкої моди» (International Sustainable Fashion Alliance) разом із Китайською асоціацією кольорів моди. Метою цього альянсу є розвиток стійких технологій та просування стійкої моди в індустрії.

Також університет є членом Великобританської міжнародної мережі організацій-членів Enterprise Educators UK (EEUK), яка прагне досягти досконалості в навчанні підприємництва та у підприємстві в цілому. Це дуже важливо, оскільки зростаюча кількість молодих людей знаходить нові способи реалізації своїх ідей та бізнес-планів.

Варто зазначити, що підготовка іноземних громадян в університеті розпочалася у 1948 році. За цей час університет підготував понад 2500 спеціалістів з 75 країн світу, що є великим досягненням та свідченням високої якості навчання в університеті. Для університету це є показником успішної роботи та підтвердженням високого рівня викладання, який відповідає сучасним вимогам. Такі досягнення свідчать про те, що університет відкритий до співпраці з університетами з різних країн світу та постійно прагне до покращення своєї діяльності.

У Київському національному університеті технологій та дизайну навчається більше 1400 іноземних студентів з понад 20 країн світу, включаючи Азербайджан, Алжир, Бангладеш, Вірменію, Гвінею, Грузію, Єгипет, Еквадор, Ізраїль, Індію, Іран, Казахстан, Камерун, Китай, Конго, Молдову, Нігерію, Пакистан, Португалію, та Туреччину. Університет має два міжнародні центри: Українсько-польський навчальний центр та Українсько-азербайджанський культурно-освітній центр.

Київський національний університет технологій та дизайну приділяє велику увагу розвитку міжнародних зв'язків і співпраці з партнерами з інших країн. Досягнення такої мети є важливим фактором для підвищення рівня української освіти на міжнародному ринку освітніх послуг та розвитку інтернаціоналізації освіти та науки.

Відповідно до стратегічного партнерства між Україною та Китайською Народною Республікою, Київський національний університет технологій та дизайну створив спільно з Технологічним університетом Цілу українсько-китайський заклад вищої освіти - Київський інститут Технологічного університету Цілу (КІТУЦ). Цей кампус є результатом реалізації китайської стратегічної ініціативи – транснаціонального проекту «Один пояс, один шлях». Наразі, за освітніми програмами Київського національного університету технологій та дизайну налічується понад 1015 китайських студентів. Це свідчить про значну

кількість китайських студентів, які обирають навчання у відомих закладах в Україні.

У таких співпрацях національні університети можуть отримати нові можливості для розвитку та наукових досліджень, а також забезпечити студентам з інших країн високоякісну освіту. Такі міжнародні проекти допомагають зміцнювати культурні та освітні зв'язки між країнами, що сприяє розвитку наукових досягнень та кращому розумінню міжнародних спільнот.

Університет здійснює академічну мобільність за допомогою реалізації кількох програм, таких як подвійний диплом, включення навчання, стажування наукових та науково-педагогічних працівників та студентів, проектна діяльність та співробітництво між вітчизняними та зарубіжними закладами вищої освіти в галузі науково-дослідної діяльності. У 2022 році Київський національний університет технологій та дизайну продовжував здійснювати міжнародну співпрацю з іншими університетами в рамках декількох спільних програм та проектів.

Зокрема, був створений спільний українсько-китайський інститут, а також були запроваджені три спільні українсько-китайські бакалаврські програми, дві програми включеного навчання для магістерських програм та програма з підготовки докторів філософії. Крім того, університет брав участь у програмах академічної мобільності Erasmus+, зокрема, студенти отримували можливість проходити стажування в Birmingham City University в рамках академічної мобільності. Крім того, студенти та викладачі брали участь у навчальних заходах, таких як тренінги, конференції, семінари та лекції, що організовувалися в рамках проекту Erasmus+ Jean Monnet.

Також університет брав участь у трьох міжнародних освітніх програмах, які були організовані American Council for International Education, DAAD та Британською Радою. Крім того, іноземні науковці читали лекції для студентів КНУТД. На даний момент, в університеті діють три англомовні освітні програми

за спеціальностями: 073 «Менеджмент», 122 «Комп'ютерні науки» та 226 «Промислова фармація», які навчаються 46 іноземних студентів. Крім того, викладачі університету мають можливість проходити стажування в Китаї, що розвиває міжнародний досвід та збільшує мережу партнерів університету.

Реалізація цих програм та участь у міжнародних проектах сприяє розвитку академічної мобільності університету, підвищенню якості освіти та зміцненню міжнародних зв'язків у галузі вищої освіти. Набуті знання та досвід дозволяють студентам та викладачам бути більш конкурентоспроможними на ринку праці та розвиватися у міжнародному науковому середовищі.

КНУТД є одним з закладів вищої освіти, що пропонує освітні та додаткові послуги на міжнародному ринку освітніх послуг. Зараз на цьому ринку функціонує понад 700 університетів, тому КНУТД веде конкурентну боротьбу, опираючись не тільки на освітні послуги, а й на додаткові. Щоб оцінити конкурентоспроможність КНУТД в цьому середовищі, можна провести аналіз його додаткових послуг. Для цього можна скористатися методикою бенчмаркетингу, яка є одним з найважливіших напрямів стратегічно орієнтованих маркетингових досліджень. Цей підхід дозволяє значно змінити процедуру прийняття рішення у маркетингу.

Оцінка конкурентоспроможності КНУТД здійснюється на основі оцінки конкурентоспроможності закладу від погляду споживача, а саме – студентів. Це дозволяє визначити можливості студентів щодо отримання висококваліфікованої освіти порівняно з іншими освітніми закладами на ринку, а також оцінити діяльність КНУТД з урахуванням запитів споживача. Важливим критерієм конкурентоспроможності освітньої послуги є її здатність задовольняти вимоги споживачів у техніко-функціональному, економічному, організаційному та інших аспектах, що забезпечує привабливість освітнього закладу на споживчому ринку.

Для більшого розуміння різновидів конкурентних переваг КНУТД, розподілимо їх на три категорії: стратегічні конкурентні переваги, конкурентні

переваги для абітурієнтів, конкурентні переваги для реальних та потенційних споживачів освітніх послуг. Коротко зупинимося на кожній визначеній складовій.

I. Стратегічні конкурентні переваги (спрямовані на усталене отримання конкурентної переваги функціонування на ринку освітніх послуг в загальноукраїнському контексті):

1. Міжнародне співробітництво. Головна мета діяльності міжнародного науково-освітнього центру спрямована на формування позитивного міжнародного іміджу університету, підтримку та розвиток зарубіжних відносин у освітньо-наукових, соціальних та культурних сферах. Основними завданнями колективу університету є:

- розвиток ефективних взаємовигідних партнерських зв'язків з ЗВО, науковими, культурними та іншими установами, бізнес структурами зарубіжних країн;

- участь у міжнародних проектах і програмах;

- проведення на базі ЗВО міжнародних науково-практичних конференцій, симпозіумів, семінарів, виставок, круглих столів;

- підбір та направлення для проходження навчання, стажування та обміну досвідом за кордоном викладачів, аспірантів і здобувачів університету;

- запрошення до університету зарубіжних фахівців для читання лекцій, надання наукових консультацій, проведення «майстеркласів».

Успіх міжнародної діяльності університету залежить від сталих партнерських відносин з університетами різних країн, особистих контактів професорів, наукові праці яких є авторитетними для вчених багатьох країн світу. КНУТД здійснює міжнародне співробітництво з більш ніж 50 зарубіжними навчальними закладами.

2. Інститут заочно-дистанційної освіти (ІЗДО). Інститут створено на базі відділу заочно-дистанційного навчання заочного факультету у січні 2012 р. Його діяльність спрямована на впровадження дистанційної форми навчання та розвиток дистанційних технологій у денній та заочній формах навчання.

II. Конкурентні переваги для абітурієнтів. За результатами дослідження визначено наступні конкурентні переваги КНУТД:

1. Працевлаштування. Гарантоване надання першого робочого місця.
2. Ціна освітніх послуг (на 20% нижче у регіоні). Гнучка система оплати, соціальні пільги для окремих категорій населення.
3. Стовідсоткове забезпечення іногородніх студентів гуртожитком.
4. Стипендіальне забезпечення студентів, що навчаються на контрактній основі. Соціальні пільги для окремих верств населення.
5. Безкоштовний доступ до мережі інтернет як в університеті, так і в гуртожитках.
6. Закордонне стажування і розгалужена база практики.
7. Якісний склад професорсько-викладацького складу.
8. Сучасна унікальна економічна бібліотека з електронними читальними залами та найбільшою кількістю примірників літератури.
9. Найбільший ЗВО в Київському регіоні.

Альтернативними конкурентними перевагами виступають також: розвинена інфраструктура; прогресивність інформаційних технологій, що застосовуються у процесі навчання; наявність традицій та цікаве студентське життя; зручне місце розташування.

III. Конкурентні переваги для реальних та потенційних споживачів освітніх послуг. Що стосується оцінки конкурентних переваг даною цільовою аудиторією, всі респонденти сприймають їх дуже по-різному [10]. Перша група досліджених (студенти 1-го курсу), враховуючи перший рік навчання у ЗВО і відрізняючись неможливістю об'єктивно оцінити деякі показники, водночас досить важливими вважає фактор престижу спеціальностей та визнання диплому. Респонденти II-ї групи (студенти 3-го і 4-го курсу) найважливішими конкурентними перевагами вбачають відповідність матеріально-технічної бази (МТБ) ринковому статусу вищого навчального закладу, престиж спеціальності та високу кваліфікацію

професорсько-викладацького складу (ПВС). Остання, III група респондентів (студенти 5-го, випускного курсу) надає важливості факторам територіальної доступності вищого закладу освіти, матеріально – технічного забезпечення ЗВО та обґрунтованої ціни освітніх послуг.

Висновки до розділу 2

Підводячи підсумки даного розділу можна зробити такі висновки:

1. Київський національний університет технологій та дизайну – це багатопрофільний навчально-науково-інноваційний комплекс із широко розвинутою інфраструктурою і сучасною матеріально-технічною базою, який здійснює багаторівневу підготовку кваліфікованих фахівців з 16 галузей знань, 9 спеціальностей рівня підготовки молодший бакалавр та 37 спеціальностей – бакалавр. Університет є флагманом у підготовці фахівців для галузей легкої і хімічної промисловості, індустрії моди, бізнесу, художньо-технічного моделювання і дизайну промислових виробів, мистецтва, економіки і побутового сервісу, юриспруденції та ін. Це один із найстаріших у країні закладів вищої освіти технологічного профілю.

2. За період 2021-2022 р.р. КНУТД має позитивні тенденції в розвитку фінансово-економічної діяльності, а саме розвитку своєї матеріально-технічної бази та покращенні ліквідності. Однак, негативний фінансовий результат і зростання дебіторської та кредиторської заборгованості вимагає додаткового аналізу і вжиття коригуючих заходів.

3. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД спрямована на формування широкої співпраці з міжнародними освітніми установами. Напрями стратегічної діяльності КНУТД на міжнародному освітньому ринку визначені в Програмі інтернаціоналізації Київського національного університету технологій та дизайну на 2019-2023 рр.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗВО

3.1. Світові тенденції розвитку вищої освіти в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності ЗВО

За сучасних умов загострюється конкуренція серед закладів вищої освіти на ринку освітніх послуг внаслідок значної кількості освітніх організацій різного рівня і форм власності, розвитку дистанційних технологій, глобалізації та необхідності конкурувати у світовому масштабі. Водночас у значній кількості ЗВО основним чинником їх існування на ринку освітніх послуг є високий рівень конкурентоспроможності.

Університети стикаються з щоденною конкуренцією за нових талановитих здобувачів. У сучасному світі ЗВО стає більш значущим елементом системи освіти, осередком формування суспільної свідомості, передачі знань і навичок, будучи при цьому продавцем освітніх послуг і покупцем висококваліфікованої праці. Враховуючи підвищення вимог до якості освіти та необхідність впровадження нових технологій навчання, а також динамічні зміни в умовах функціонування та посилення конкуренції на ринку освітніх послуг, університети не тільки повинні мати високу кваліфікацію педагогічного колективу, сучасне обладнання та інфраструктуру, використовувати інноваційні методи навчання, але також повинні пропонувати здобувачам конкурентоспроможні індивідуальні освітні програми. Велику увагу слід приділити і репутації університету та його місцю в різних міжнародних рейтингах. В той самий час, навчальний заклад має враховувати потреби ринку праці і формувати свої освітні програми залежно від змін вимоги потенційних роботодавців.

Підвищення конкурентоспроможності ЗВО та їх освітніх програм можна досягти шляхом ширшої участі в процесах міжнародного співробітництва в галузі освіти. Інтернаціоналізація освітніх програм є основоположним чинником

підготовки кваліфікованих спеціалістів, що здатні працювати в багатонаціональному середовищі та відповідати вимогам міжнародного ринку праці.

Інтернаціоналізація освіти дозволить досягти універсальність набутих знань і вмінь, орієнтуватися на міжнародні тенденції та вимоги ринку праці, для збільшення інновацій у вищій освіті, для сприяння розвитку науки шляхом спільних досліджень.

Створення на базі ЗВО спільних лабораторій та проводячи спільні дослідження з міжнародними науково-дослідними установами, надасть ширші можливості розширення грантової підтримки досліджень, активізації публікаційної активності у міжнародних виданнях та проведенні спільних міжнародних конференцій.

Ще одним сучасним підходом до залучення здобувачів є створення сучасних навчальних програм, що спрямовані на отримання кількох професій у суміжних сферах діяльності та знань шляхом впровадження модульного принципу навчання. В основу розробки навчальних програм можна покласти метод функціонального аналізу, що передбачає «інвентаризацію» професійних стандартів та їх трудові функції у відповідній сфері професійної діяльності. Уточнюючи у роботодавців розуміння змісту роботи види та функції праці, необхідні для забезпечення їх ефективності, можна буде визначити зміст навчальних модулів. Кожен модуль може включати навчання в кількох дисциплінах і отримані знання і навички будуть додатково закріплені під час практики здобувачів. Таким чином, в ході навчання здобувачі матимуть можливість отримати навички в кількох професіях. Це покращить адаптивність і забезпечить успішність випускників ЗВО на ринку праці. Розробка навчальних програм з іноземних мов в різні напрями підготовки сприятимуть підвищенню академічної мобільності здобувачів, визнання університету та сприятиме розвитку програм навчання за обміном та подвійних дипломів; що допоможе збільшити кількість університетів-партнерів.

Підвищення академічної мобільності покращить впізнаваність ЗВО та його освітніх програм в інших країнах, що також розширить загальнокультурні та професійні компетентність викладачів та здобувачів, допоможе зміцнити конкурентоспроможність ЗВО на міжнародному ринку освітніх послуг та створити його сприятливий імідж.

Підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу в закордонних університетах, залучення фахівців із закордонних навчальних закладів та компаній нададуть можливість запровадити відповідні знання та навички у навчальному процесі в ЗВО. Обмін викладачами, які викладати свої курси іноземною мовою сприятиме покращенню обміну знаннями та досвідом, це також підніме престиж та конкурентоспроможність ЗВО на міжнародному ринку [83].

У сучасних умовах для КНУТД актуальним є підвищення конкурентоспроможності освітнього та наукового потенціалу на міжнародному рівні, забезпечення інтеграції в міжнародний інформаційний, науковий і освітній простір, як зазначено в Стратегії розвитку Київського національного університету технологій та дизайну на 2021-2023 рр. [73].

Підвищенню конкурентоспроможності освітнього та наукового потенціалу сприятиме міжнародна діяльність КНУТД спрямована на виконання таких завдань:

1. Встановлення високого ступеня міжнародної репутації Університету шляхом сталих наукових та освітніх зв'язків.
2. Підвищення позиції Університету в українських та міжнародних рейтингах.
3. Інтенсифікація участі Університету у Великій хартії університетів, у міжнародних освітніх асоціаціях та фахових організаціях.
4. Збільшення сегменту міжнародного співробітництва інститутів, факультетів, коледжів та кафедр Університету шляхом розширення співпраці в рамках наявних угод та укладання нових із високорейтинговими університетами-партнерами, зокрема, із Китайської Народної Республіки.

5. Формування спільних наукових програм для інтеграції наукових досліджень Університету в європейський та світовий дослідницький простір, зокрема, забезпечення активної участі науковців Університету у двосторонніх наукових проєктах, програмах Erasmus+ та Горизонт Європа тощо.

6. Активізація академічної мобільності студентів, наукових і науковопедагогічних працівників Університету через збільшення програм подвійних дипломів із закордонними університетами й участі в міжнародних наукових, освітніх, спортивних та культурних заходах, зокрема в рамках програм ДААД, Вишеградської стипендії, Фонду Фулбрайта тощо.

7. Залучення іноземних представників освіти, науки та бізнесу до освітнього процесу та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Університету.

8. Створення умов для підвищення мовної та міжнародної комунікативної компетенції співробітників Університету [73].

Підвищенню міжнародної конкурентоспроможності КНУТД сприятиме забезпечення високої ефективності наукових розробок, їх трансфер у бізнес-середовище, а також розвиток академічного підприємництва як важливого складника у формуванні підприємницької інноваційної екосистеми Університету, а саме:

1. Здобуття грантів на проєкти від Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» (2021– 2027), Міжнародної програми EUREKA, двосторонніх наукових конкурсів, інших фондів та дослідних мереж.

2. Залучення фінансування за конкурсом НДДКР, конкурсом на державне замовлення на науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію, конкурсом Національного фонду досліджень України від МОН України.

3. Забезпечення базового фінансування Університету за рахунок виконання договорів на виконання завдань перспективного плану розвитку наукових напрямів Університету.

4. Розвиток академічного підприємництва шляхом формування 10 потужної культури підприємництва і стартап-інфраструктури (подальший розвиток стартап-руху в рамках щорічного конкурсу стартапів на базі Університету та інфраструктурного розвитку Центра колективного користування науковим обладнанням «Технології адитивного виробництва» (3D-друк)).

5. Активна співпраця із суб'єктами господарювання за рахунок збільшення кількості укладених госпдоговорів на надання науково-технічних послуг за різними науковими напрямами, зокрема й договорів, укладених науковим підрозділом Університету АДВЛ «Текстиль-ТЕСТ».

6. Висока публікаційна активність науково-педагогічними кадрами Університету.

7. Отримання Державних стипендій для видатних діячів науки науково-педагогічними кадрами Університету.

8. Розширення науково-інноваційної співпраці з провідними університетами світу в частині провадження спільних наукових досліджень.

9. Забезпечення реалізації освітньо-наукових та наукових програм університету на рівні міжнародних стандартів.

10. Формування наукової тематики наукових досліджень відповідно до актуальних напрямів розвитку фундаментальної та прикладної науки, потреб безпеки, обороноздатності й ефективного соціально-економічного розвитку України.

11. Забезпечення ефективної профорієнтаційної роботи з набору для навчання на освітньо-науковому (PhD) та науковому рівнях вищої освіти.

12. Підвищення персональної відповідальності наукових керівників/ наукових консультантів та аспірантів/ докторантів за якість і своєчасність виконання індивідуального плану роботи й належну підготовку дисертацій.

13. Поліпшення системи моніторингу академічної доброчесності виконання дисертаційних робіт із застосуванням сучасних інформаційних технологій технічної перевірки та аналізу тексту на ймовірність некоректних текстових запозичень.

Підвищенню міжнародної конкурентоспроможності КНУТД сприятиме також формування іміджевої політики КНУТД та позиціонування в сегменті лідерів на ринку освітніх послуг України. Реалізація іміджевої політики КНУТД забезпечується через здійснення цілеспрямованої системи заходів посилення значимості КНУТД в українському та глобальному інформаційних просторах:

- як одного з інноваційних освітніх та наукових центрів країни;
- як центру освітнього просвітництва та інтелектуальної культури.

З метою забезпечення високого рівня ефективності реалізації іміджевої політики КНУТД поставлено такі завдання:

1. Активізація та поглиблення напрямів профорієнтаційної діяльності з представниками цільових груп, метою якої є виховання та формування контингенту студентів Університету.

2. Забезпечення інноваційного рівня навчання студентів через реалізацію соціальних та навчальних програм з підприємствами та комерційними організаціями на партнерських засадах.

3. Розвиток зв'язків з органами влади і представниками бізнесових кіл для отримання додаткових можливостей та інвестиційних надходжень для розвитку Університету.

4. Зміцнення корпоративної культури та підвищення кваліфікації співробітників на основі ключових компетенцій, необхідних для здійснення професійної діяльності в системі освіти.

5. Розроблення та впровадження унікального брендбука та гайдлайну для розвитку бренда Університету, який охоплює та описує всі напрями його діяльності.

6. Активне поширення позитивної рекламної інформації про діяльність Університету за допомогою різнопланових комунікаційних засобів, носіїв. Збільшення присутності Університету у медіапросторі, соціальних мережах.

Крім того, моніторинг та оцінювання ситуативних змін іміджевої політики дасть змогу попередити, виявити та усунути негативне сприйняття Університету в українській та світовій спільнотах, посилити зацікавленість цільових груп, що в свою чергу підвищить рівень міжнародної конкурентоспроможності КНУТД.

3.2. Рейтингова оцінка рівня міжнародної конкурентоспроможності КНУТД

Київський національний університет технологій та дизайну – це науково-дослідний комплекс, який втілює програми інноваційного розвитку, зберігаючи все краще від класичного університету. Його модель розвитку базується на академічній репутації, науковій діяльності, освітній сфері та системі управління. Проте, університет має конкурентні переваги, які дозволяють йому бути лідером в галузі:

– динамічний та інтенсивний розвиток університету у останні роки створив суттєвий науково-інноваційний фундамент для успішного економічного розвитку. Такі переваги значно підвищують конкурентоспроможність університету;

– організація освітнього процесу університету базується на концепції практико-орієнтованого навчання. Метою такої концепції є ефективна взаємодія галузі освіти із реальним сектором економіки. Залучення провідних фахівців та представників роботодавців до практичних занять, майстер-класів, читання лекцій, керівництва практиками, участі в екзаменаційних комісіях, є гарантом підготовки

висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно працювати в реальному секторі економіки;

– університет працює в рамках тріади «університет-бізнес-влада» з використанням переваг створеного освітнього інвестиційно-технологічного кластеру легкої промисловості у м. Києві. Для університету важливе є концентрація зусиль та ресурсів на напрямках діяльності, що сприяє розвитку університету як інноваційної організації та підвищенню віддачі від використання наявних нематеріальних активів. Це дозволяє університету ефективно працювати в умовах постійно змінюючогося ринку праці та економічної кон'юнктури;

– якість як витрати, як процес і як результати є важливою складовою розвитку університету. Університет враховує нові вимоги до якості освітніх послуг, що забезпечується постійною роботою колективу університету над забезпеченням внутрішньої та зовнішньої системи якості освіти. Це забезпечує найвищу якість освіти та підвищує конкурентоспроможність випускників;

– університет організаційно забезпечив впровадження постійно діючої системи моніторингу, збору, аналізу, оцінювання та управління процесами енергоспоживання, енергоносіїв та води. Відповідальне використання ресурсів є важливою умовою стійкого фінансового благополуччя університету. Дотримання принципів економії ресурсів, ощадливості та збереження дозволяє університету зменшувати витрати на енергоспоживання та зберігати екологічну стійкість.

У Київському національному університеті технологій та дизайну зосереджено увагу на створенні оптимальних умов для розвитку кожного здобувача. Крім навчання, в університеті забезпечуються можливості для розвитку спортивних, художніх та адміністративних навичок, науково-дослідницької та творчої діяльності та багато іншого. Зважаючи на те, що духовний розвиток є надзвичайно важливим для кожної людини, університет працює над формуванням сильного духу та справжнього патріота в кожному студенті. Найважливішими складниками успішного шляху до майбутнього є знання, культура та якісна освіта. Випускники

КНУТД отримують глибокі знання, що дозволяє їм стати творцями нашого майбутнього та взяти на себе відповідальність за його вигляд та характер. Однак, важливо зазначити, що це відповідальність не лише випускників, а й всієї молоді, яка отримала ґрунтовну освіту в цьому престижному навчальному закладі. КНУТД зосереджується на трансформації у підприємницький університет, сприяючи розвитку підприємницької культури та співпраці з бізнес-спільнотою та роботодавцями. Новаторські технології використовуються в освіті, щоб забезпечити максимальний рівень підготовки студентів до викликів сучасного світу. Партнерство між університетом та підприємствами сприяє забезпеченню випускників кращими можливостями для працевлаштування та подальшого професійного розвитку. В цілому, КНУТД – це інноваційний та перспективний навчальний заклад, який надає великі можливості для успішної кар'єри та самореалізації. Важливо зазначити, що ідея творення майбутнього відповідальністю не лише випускників університету, а й кожної людини.

Скомпільований рейтинг університетів було створено інформаційним порталом Освіта.ua, використовуючи дані з найвідоміших в Україні рейтингів вищих навчальних закладів, таких як «ТОП-200 Україна», «Scopus» та «Бал ЗНО на контракт». Використовувані при підготовці консолідованого рейтингу університетів України рейтинги (табл. 3.1):

Таблиця 3.1

Найвідоміші рейтинги ЗВО України

Назва рейтингу	Суність оцінки конкурентоспроможності ЗВО
1	2
«ТОП-200 Україна»	головним критерієм ранжування університетів в цьому рейтингу є забезпечення повної відкритості, прозорості та незалежності процесу ранжування університетів. В основу рейтингу покладено відкриті дані прямих вимірів, які були опубліковані на відкритих веб-ресурсах незалежних національних і міжнародних організацій та установ.

Продовження таблиці 3.1

1	2
«Scopus»	висновки цього рейтингу ґрунтуються на показниках бази даних Scopus, яка служить інструментом для відстеження кількості цитувань наукових статей, опублікованих учебним заведением або його співробітниками в наукових журналах. У рейтинговому списку вищих навчальних закладів України розташування визначається за індексом Гірша - показником, який базується на кількості наукових публікацій та кількості цитувань цих публікацій.
«Бал ЗНО на контракт»	рейтинг вищих навчальних закладів згідно із середнім балом ЗНО абітурієнтів минулого року, які були прийняті до університетів для навчання за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб (контракт).

Джерело: узагальнено автором [68]

Щодо розрахунку рейтингового балу: в консолідованому рейтингу кожному вузу відведено бал, що дорівнює сумі його позицій у рейтингах «ТОП-200 Україна», «Scopus» та «Бал ЗНО на контракт». Якщо ЗВО не був представлений в одному з рейтингів, йому призначалася позиція, що іде за останньою у цьому рейтингу (201, 196, 201 відповідно). Фінальна таблиця рейтингу включає 250 вищих навчальних закладів. У консолідований рейтинг включені всі вищі навчальні заклади, які присутні хоча б у одному з вищезазначених рейтингів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Рейтинг КНУТД за Освіта.ua (Київські вузи)

Найкращі заклади освіти Києва (2022 р.)						
Назва закладу освіти	Місце	Місце у загальному рейтингу	Бал ЗНО на контракт	ТОП 200 Україна	Scopus	Підсумковий бал
1	2	3	4	5	6	7
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	1	1	5	1	1	7
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»	2	2	7	2	5	14

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7
Національний університет «Києво-Могилянська академія»	3	7	2	18	24	44
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця	4	9	9	24	17	50
Національний авіаційний університет	5	22	53	16	42	111
Національний університет біоресурсів і природокористування України	6	29	109	8	21	138
Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського	7	32	67	60	26	153
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	8	35	23	39	94	156
Київська школа економіки	9	36	3	86	68	157

Джерело: узагальнено автором за [68]

Для аналізу рейтингу Київського національного університету технологій та дизайну (КНУТД), порівняємо його показники з іншими закладами вищої освіти Києва (табл. 3.2):

– місце в Києві: КНУТД займає 12-те місце серед київських вишів. Це нижче, ніж у таких провідних університетів як Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», які займають 1-ше та 2-ге місця

відповідно. Для підвищення позиції КНУТД може бути корисним вивчити і прийняти найкращі практики цих університетів.

– місце в загальному рейтингу: КНУТД займає 41-е місце в загальному рейтингу. Це значно нижче, ніж у провідних університетів країни. Щоб покращити цей показник, можливо, варто зосередитися на підвищенні якості освіти та наукової роботи.

– бал ЗНО на контракт: Середній бал ЗНО на контракт в КНУТД є 102, що є вищим за бали Державного торговельно-економічного університету (44) та Національного університету харчових технологій (92), але нижчим, ніж у Київської школи економіки (3). Можливо, університету варто зосередитися на привабленні здобувачів з вищими балами ЗНО.

– ТОП 200 Україна: В рейтингу ТОП 200 Україна КНУТД займає 28-е місце. Це нижче, ніж у Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», які займають 1-ше та 2-ге місця відповідно. Щоб покращити цей показник, КНУТД може потребувати більшої кількості наукових публікацій та активнішого включення в академічну спільноту.

– Scopus: У рейтингу Scopus КНУТД займає 49-е місце, що свідчить про відносно низьку наукову активність порівняно з іншими ЗВО. Наприклад, Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» займають 1-ше та 5-е місця відповідно. Це показує, що КНУТД може бути корисно зосередитися на підвищенні якості наукових досліджень, а також збільшенні кількості публікацій у Scopus.

Рекомендації щодо підвищення рівня конкурентоспроможності КНУТД серед київських ЗВО:

– освітні програми: Оновлення та розвиток навчальних програм, зокрема зосередження на актуальних темах, може залучити більше здобувачів з вищими балами ЗНО.

– наукова робота: Зміцнення наукової діяльності та збільшення публікацій у Scopus може покращити позицію університету в національному та міжнародному рейтингах. Це можна досягнути за допомогою залучення більшої кількості викладачів до наукової роботи, збільшення фінансування наукових проектів, а також співпраці з іншими науковими установами в Україні та за кордоном.

– партнерства та співпраця: Побудова ефективних партнерств з іншими вищими навчальними закладами, а також з промисловими партнерами може допомогти підвищити рівень освітніх програм та збільшити можливості для здобувачів та викладачів;

– маркетинг та приваблення здобувачів: Розробка ефективних маркетингових стратегій та кампаній може допомогти університету залучити більше здобувачів, зокрема з вищими балами ЗНО. Це може включати в себе просування успішних випускників, показ наукових досягнень та демонстрацію переваг навчання в КНУТД.

– підвищення якості викладання: Покращення кваліфікації викладачів, включаючи навчання нових педагогічних методів, може підвищити якість освіти, що пропонується здобувачів, та покращити рейтинг університету.

Ці рекомендації можуть допомогти КНУТД покращити його позицію в рейтингах та зробити його більш конкурентоспроможним на національному та міжнародному рівнях.

3.3 Підприємницький університет у глобальній системі вищої освіти

Підвищенню рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО, в тому числі і КНУТД, сприятиме формвання на їх базі підприємницьких університетів.

Концепція «підприємницького університету» отримала свій розвиток у роботах американського науковця Бертон Р.Кларка, який у своїй книзі «Створення підприємницьких університетів» розглядав процеси трансформації, що відбувалися у кінці 1980-х рока та на початку 1990-х роках у п'яти європейських університетах:

1. Warwick University (Великобританія).
2. University of Twente (Нідерланди).
3. University of Strathclyde (Великобританія).
4. Chalmers University (Швеція).
5. University of Joensuu (Фінляндія).

На його думку, основою для підприємницького університету є відсутність остраху комерціалізувати генерацію та поширення знань та активному впровадженню інновацій. Важливою рисою підприємницького університету є прийняття ризиків під час освоєння нових практик, результат яких незрозумілий. Він хоче істотно змінити характер діяльності організації для того, щоб опинитися в майбутньому у більш сприятливому становищі.

Характерні особливості підприємницького університету (за Б. Кларком):

- посилення управлінського ядра університету;
- розширення зв'язків з групами і організаціями за межами університету;
- диверсифікація джерел фінансування;
- стимулювання підприємницької активності підрозділів університету;
- розвиток всеосяжної підприємницької культури [43].

Головні критерії класифікації університетів як підприємницьких (за О. Романовським). Підприємницькими вважаються університети, які:

- заробляють кошти під час здійснення своєї статутної академічної діяльності, досягають соціального ефекту в процесі громадської, суспільної та виховної роботи;

- сповідують академічний капіталізм;

- вдало комерціалізують результати своїх НДДКР і ефективно використовують власні основні і допоміжні ресурси в комерційних цілях; Пуспішно розвивають і впроваджують інновації, спін-офф (спін-аут) підприємства і запускають стартові компанії;

- успішно знаходять і використовують додаткові джерела фінансування своєї статутної академічної діяльності;

- мають підприємницьке бачення та підприємницькі навички, знаходять і ефективно використовують підприємницькі можливості, призначають підприємців на головні адміністративні посади;

- активно навчають студентів і слухачів курсів підприємництву і наукам з організації і управління бізнесом, створюють бізнес-інкубатори, запрошують до викладацької роботи і практичного керівництва провідних підприємців;

- мають тісні зв'язки з промисловістю і бізнесом;

- випускники яких є результативними підприємцями [70].

Підприємницький університет повинен відповідати таким вимогам (за американським дослідником Дж. Ригліце):

- демонструє підприємницьку поведінку і постає в ролі організації;

- викладачі, студенти та співробітники повинні бути підприємцями;

- університет існує в симбіозі з регіоном та середовищем, структурно взаємодіючи та взаємодоповнюючи один одного [58].

Після другої світової війни університетам в США не вистачало фінансування. Тому вони вимушені були шукати нові способи отримати кошти. Як і в Україні зараз, найбільш простим способом заробити для університету в США п'ятдесятих було продати чи здати в оренду землю. Засновник Стенфордського університету наклав заборону на продаж землі, тож єдиним варіантом була оренда.

В 1951 році у Стенфорді почали будувати офіси. Але здавати їх в оренду виключно високотехнологічним компаніям. Однією з перших у Стенфорд заїхала компанія Hewlett Packard. Біл Х'юлет і Дейв Паккард заснували компанію, річний дохід якої тепер складає 80 мільярдів доларів, через 5 років після випуску із того ж таки Стенфорду.

З того часу у Стенфорді народилося близько 40000 компаній, наприклад LinkedIn, Netflix, Google і Nike. Якщо скласти до купи вартість всіх компаній, які вийшли з цього університету то вийде сума, яка увійде в топ-10 економік світу.

Згідно з рейтингом «Топ-50 університетів, які випускають підприємців» з 2006 по 2018 рік 1178 випускників Стенфорда заснували 1015 власних стартапів і залучили фінансування 29 мільярдів доларів. В університетах США, Великобританії та Ізраїлю кількість стартапів, заснованих під час навчання налічується сотнями. А таких, що оцінюються в один мільярд доларів і більше (так званих «єдинорогів») десятками. У Великобританії третина університетів мають інкубаційні програми. Інкубаційна програма, інкубатор – це програма що працює зі стартапами для розвитку їх до нового рівня. Британці вважають що це дуже мало. Тому що 7 з 10 випускників, які почали свій бізнес, кажуть, що на їх вибір вплинула навчальна програма в університеті.

Інвесторами студентських стартапів часто стають асоціації випускників університетів. Видання Fortune в переліку єдинорогів вказує, що сумарно найбільше таких компаній у Китаї (125), в США (119), Індії (27), Південній Кореї (10), Великобританії (10), Ізраїлі (5) [78].

Підприємницькі університети вже давно активно працюють на міжнародному ринку освітніх послуг. Наприклад, у Ноттінгемського університету (Великобританія) діють структурні підрозділи, прямими функціями яких є комерціалізація результатів наукових досліджень:

- парк інновацій університету Ноттінгем
- усі види послуг, пов'язаних із наданням наукового та офісного обладнання;
- офіс трансферу технологій;
- партнерство, спільні дослідження, освітні програми, виведення ринку стартапів;
- центр підприємств та інновацій.

В університеті Уоріка (Великобританія) збудовано систему проєктної діяльності, що ґрунтується на трьох групах менеджерів: дослідницьких, проєктних та бізнес-менеджерів. До завдань менеджерів входить сприяння професорськовикладацького складу факультету з розробки проєктних пропозицій, проведення фандрайзингу, розробки міждисциплінарних проєктів за участю кількох науково-освітніх підрозділів університету тощо.

В Ягеллонському університеті (Польща) в структурі університету є центр інновацій, трансфер технологій та університетського розвитку, основна діяльність яких:

- забезпечення комерціалізації наукових досліджень;
- сприяння співпраці між бізнесом та наукою;
- організація підготовки та перепідготовки для підприємців;
- здійснення залучення коштів для стратегічних проєктів університету.

Університет Пекіна (Китай) має такі підрозділи:

- відділ патентування та винагород – надає допомогу у патентуванні досягнень університету;

- відділ технологічного обміну та ліцензування – координує діяльність з обміну науково-технічною інформацією, ліцензує результати науково-дослідної діяльності;

- наукові парки.

В Університеті Гонконгу функціонує 80 науково-дослідних центрів та інститутів:

- Versitech Ltd – незалежна бізнес-одиниця, що відповідає за комерціалізацію результатів наукової діяльності;

- офіс технологічного трансферу – взаємодія із замовниками, правові питання, технологічний трансфер.

У Технічному університеті Мюнхену (Німеччина) діють:

- центр підприємництва;

- бізнес-інкубатор;

- центр обміну знаннями (наукові проєкти здійснюються за рахунок фінансування Сіменс АГ);

- центр сприяння фінансуванню досліджень та технологічному обміну [7].

Однак, як зазначає Романовський О.О. [69] трансформація університету в підприємницький університет відбувається не спонтанно і не випадково, причиною змін не є локальне запровадження декількох інноваційних програм. Трансформація також не може відбутися в результаті захоплення влади кількома підприємцями-одинаками, які здійснюють центральне керівництво закладом (тобто є його головними керівниками). Такі випадки можуть бути лише винятком із правила. Університети мають потужну базову ієрархічну структуру, і саме вона чинить опір будь-яким непопулярним змінам, у тому числі й змінам, запровадженим найвищим керівництвом. Трансформація може успішно відбуватися лише тоді, коли достатня кількість співробітників університету на всіх

рівнях ієрархії переймається питаннями його структуризації й орієнтації на підприємництво і бере активну участь у трансформаційних змінах. Колективна підприємницька дія на всіх рівнях є серцем феномену трансформації у напрямку підприємництва. При цьому, на думку автора, ефективне колективне підприємництво не виводить університет за кордони його законної академічної діяльності. Навпаки, академічне підприємництво створює додаткові ресурси й інфраструктуру, що дозволяє укріпити репутацію університету.

Р. Кларк вказує такі напрями трансформації звичайної університетської структури до підприємницького університету [69,70]:

1. Посилення управлінського ядра університету. Посилене управлінське ядро університету стає життєвою необхідністю. Це управлінське ядро може приймати різні форми, однак воно обов'язково має включати і центральну групу менеджерів, і академічні підрозділи. Воно повинно операційно примирити нові управлінські цінності з традиційними академічними цінностями

2. Розширення і розвиток університетської периферії. У проактивних, запозитих і підприємницько-налаштованих університетах з'являються підрозділи, які з більшою готовністю, ніж традиційні університетські факультети і кафедри, долають старі внутрішні університетські кордони з метою взаємодії з зовнішніми організаціями і групами.

3. Диверсифікація джерел фінансування. Для формування орієнтованого на зміни нового способу дій університет потребує додаткових фінансових ресурсів, зокрема – формування фондів, які б він міг витратити на власний розсуд. Розширення фінансової бази університету стає істотною проблемою, оскільки майже в усіх країнах підтримка університетів із державного бюджету не збільшується, а поступово зменшується.

4. Стимулювання основного професорсько-викладацького складу. В той час як активні, запозиті підприємницько-налаштовані університети підсилюють своє управлінське ядро, розвивають периферійні структури і диверсифікують доходи,

їхні “серця”, тобто основні професорсько-викладацькі колективи, все ще концентруються у традиційних дисциплінарних підрозділах. Основна академічна діяльність відбувається на факультетах, що складаються з кафедр, і в лабораторіях (навчальних і наукових). Проте зміни традиційних підрозділів у підприємницькому університеті неминучі. Всі вони, один за одним, повинні стати підприємницькими, забезпечуючи університету доходи третього типу. Персонал цих підрозділів повинен брати участь у роботі центральних груп, що управляють діяльністю університету.

5. Розвиток інтегрованої підприємницької культури. Заповзяті підприємницько-налаштовані активні університети та інші ВНЗ, так само як і високотехнологічні компанії і корпорації, розвивають культуру, відповідну до викликів і змін у суспільстві. Ця нова культура може починатися з відносно простої інституційної ідеї змін, а потім перетворитися на розроблений набір вірувань і поглядів, що стає університетською культурою, коли проникає у маси, сприймається і визнається більшістю співробітників закладу. Стійка культура ґрунтується на стійкій діяльності. Оскільки теорія і практика взаємодіють, культурно-символічна ознака університету відображає його індивідуальність і сприяє формуванню його репутації. В університетах, що трансформуються у напрямку підприємництва, академічні цінності, погляди і вірування, можуть або вести за собою розвиток інших елементів, або слідувати за ними. Організаційні цінності не можуть розглядатися у відриві від структур і процедур, через які вони виражаються.

На відміну від класичних вузів підприємницькі університети поєднують освітню, науково-дослідницьку і комерційну діяльність і отримують від неї дохід, а також мають у своїй структурі об'єкти інноваційної інфраструктури. Тим самим університет вибудовує моделі підготовки фахівців-підприємців, які націлені, з одного боку, на підготовку і випуск поколінь інноваторів, а з іншого – на виробництво інноваційних ідей і продуктів для різних галузей економіки.

Підприємницькі університети, займаючись освітою і науковими дослідженнями, вносять одночасно внесок у розвиток економіки країни через створення нових компаній в університетських інкубаторах, а держава виступає як венчурний інвестор на додаток до своєї традиційної законодавчої і регулюючої ролі. Наприклад, на сьогоднішній в США налічується понад 235 університетів, які можна віднести до категорії «підприємницький університет». Це заклади, що відносяться до I та II категорії за науковою класифікацією США. Серед них: Гарвардський університет, Єльський університет, Колумбійський університет, університет Берклі, Стенфордський університет, Массачусетський технологічний інститут, університет Мінесоти, Вісконсінський університет та інші, значна частина з яких займає перші місця в світових освітніх рейтингах. Підприємницькі університети стають інтеграторами високотехнологічних і наукомістких підприємницьких структур на одній території і формування дослідницьких і технологічних парків, які об'єднують потенціал університету, бізнесу та інвестиційних організацій. Так, наприклад, в Стенфордському дослідницькому парку (Силіконова долина) сьогодні працює 150 компаній у сфері електроніки, програмного забезпечення та біотехнологій, в яких зайнято приблизно 23 тисячі чоловік (рис. 3.1) [80].

Рис. 3.1 Стенфордський дослідницький парк (Силіконова долина)

Результатом є створення нових робочих місць, нових галузей промисловості і виробництво нових продуктів.

Сучасні університети постають перед новими викликами, відповідність яким вимагає від них активізації своєї присутності на міжнародній арені, що у свою чергу загострює потребу в додаткових фінансових ресурсах. Структура доходів провідних університетів світу, що активно реалізують підприємницьку діяльність та розширюють спектр виконуваних підприємницьких функцій представлена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3.

Доходи провідних підприємницьких університетів світу

Університети	Доходи від освітніх послуг	Доходи від інвестицій / ендаумент-фонд	Гранти і контракти	Доходи від збуту товарів і надання послуг	Інші доходи
Гарвардський університет	19	35,2	21	-	24,8
Єльський університет	9	35	25	20	11
Стенфордський університет	12,1	21,9	31	13,7	11,3
Массачусетський технологічний університет	10	24	49	-	17
Прінстонський університет	19	46	18	-	17
Університет Техасу	10	7	19	-	64
Університет Святого Томаса	59	19	1	-	21
Університет штату Канзас	24	1	22	-	53
Альбертський університет	27,8	2,5	7,4	43,9	18,4
Корнельський університет	16	9	19	22	34

Джерело: [59]

Необхідність диверсифікації джерел фінансування закладів вищої освіти стає основою розвитку підприємницької університетської діяльності та розширення їх автономії. В загальній структурі провідних світових університетів частка доходів власне від освітньої діяльності стає досить незначною, тоді як найбільш вагомими є надходження від інвестиційної та дослідної діяльності. Аналіз структури фондів дослідної діяльності провідних підприємницьких університетів світу дозволяє зробити обґрунтований висновок про виняткову актуальність розвитку міжнародної діяльності в напрямі залучення коштів іноземних організацій і фондів у формі грантів. Зокрема, на мікрорівні – це гранти індивідуальної мобільності дослідників; на мезорівні – гранти колективам учених; на макрорівні – групам вищих навчальних закладів; на мегарівні – консорціумам університетів різних країн [60].

В Україні на сьогоднішній день в Законі «Про вищу освіту» [50,51] відсутнє визначення поняття «підприємницький університет». Однак, на рівні Міністерства освіти та науки України діє програма «Підприємницький університет». «Підприємницький університет» – ініціатива, що має на меті створення підприємницьких університетів в Україні, тобто університетів з потужною культурою підприємництва і стартап-інфраструктурою. Ініціатива реалізується мережею стартап-інкубаторів YEP спільно з Міністерством освіти і науки України, Міністерством цифрової трансформації України, Українським фондом стартапів, за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України».

Мережа стартап-інкубаторів YEP створює екосистему молодіжного підприємництва в Україні та Східній Європі, яка надає можливості молоді для персонального та професійного розвитку. Це можливість без ризиків спробувати себе в підприємстві та запустити власний стартап за 3 місяці.

Програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України» (USAID KEU) підтримує стартапи й малі та середні підприємства (МСП) з метою

підвищення їхньої конкурентоспроможності на внутрішньому ринку України та міжнародних ринках, допомагає в розбудові спрощеного та прозорого бізнес-клімату, а також сприяє формуванню ефективної торгової політики, щоб забезпечити МСП можливістю скористатися перевагами від міжнародної торгівлі.

Основна мета проєкту – розвиток підприємницької культури в українських закладах вищої освіти та демонстрація власної справи як альтернативи найманій роботі. Зокрема, стартап-хвиля розвиватиме підприємницьку освіту одразу на кількох рівнях: поширення тренду на створення стартапів серед здобувачів, підвищення кваліфікації викладачів та активне залучення адміністрації університетів до творення системних змін.

МОН як центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки має формувати сприятливе середовище для розвитку інноваційних проєктів. Для цього Міністерство розробило низку законопроєктів, які допоможуть науковцям та студентам не лише створювати новітній інноваційний продукт, а також його комерціалізувати. Зокрема, 7 вересня 2022 р. схвалено Верховною Радою закон про внесення змін до деяких законів щодо активізації діяльності наукових парків, який сприятиме ефективній комерціалізації інтелектуальної власності. Також МОН підготував зміни до законів України, які стимулюють діяльність у сфері трансферу й технологій, зміни до Бюджетного кодексу України, які дозволять ефективно розподіляти отримані кошти від реалізації інноваційного продукту.

Організація USAID підтримує підприємництво в Україні через ініціативу «Підприємницький університет». Розвиток підприємництва є однією з основ економічного зростання. Наприклад, Google, Microsoft, Apple, які започатковувалися в гаражах, кав'ярнях, в гуртожитках університетів. За підтримки американської екосистеми вони розрослися до того рівня, який ми бачимо зараз. Є багато компаній в Україні, які також виростили, якщо не з гаражів, то з обговорень у кухні та малих магазинчиках, на подвір'ї будинків, і ставали успішними. І йдеться не лише про IT-компанії, тому що підприємництво є

важливим у всіх секторах економіки. Така ініціатива як «Підприємницький університет» дає можливість посилювати креативність здобувачів та створює додаткові можливості бути проактивними й інноваційними.

Програма «Підприємницький університет» вже працює у 28 містах. Наступними подіями стануть навчальні модулі для спільноти зі 150 викладачів дисципліни та конкурс університетських стартапів у лютому 2022 року, де здобувачі представлять найкращі проєкти, напрацьовані за семестр Цього навчального року в її межах у 85 ЗВО викладатимуть дисципліну «Інноваційне підприємництво та управління стартап-проєктами» [67].

Висновки до розділу 3.

У третьому розділі дипломної магістерської роботи досліджено сучасні світові тенденції розвитку вищої освіти в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності ЗВО. Визначено, що за сучасних умов у світі загострюється конкуренція серед ЗВО на ринку освітніх послуг внаслідок значної кількості таких закладів різного рівня і форм власності, розвитку інформаційних технологій, глобалізації та необхідності конкурувати у світовому масштабі. Проаналізовано місце КНУТД у різних рейтингах: київський, національний, Scopus. Розроблені пропозиції щодо підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО, в тому числі і КНУТД шляхом формування на їх базі підприємницьких університетів. Наведено приклади діючих світових підприємницьких університетів та проаналізовано особливості їх роботи. Рекомендовано для підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності КНУТД поступово трансформуватися у підприємницький університет.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Головною метою дипломної магістерської роботи є розвиток теоретичних та методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних закладів вищої освіти.

2. У першому розділі дипломної магістерської роботи визначено сутність поняття «конкурентоспроможність закладу вищої освіти». В ході аналізу наукових праць було виділено підходи до визначення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів. З'ясовано, що ЗВО мають два види конкурентних переваг: засновані на матеріальних ресурсах та засновані на нематеріальних ресурсах. При визначенні рівня конкурентоспроможності університету виділяють п'ять складових: фінансово-економічну, маркетингову, матеріально-технічну, кадрову та соціально-політичну. Конкурентоспроможність ЗВО є визначається рівнем наданих освітніх послуг, професорсько-викладацьким складом, матеріально-технічною базою, інфраструктурою, також наявністю студентського житла, ціною навчання, популярністю (престижністю) ЗВО, наявністю певних спеціальностей тощо. Для формування конкурентоспроможності ЗВО слід розвивати та керувати його конкурентними перевагами.

3. Визначено, що у сучасних умовах глобалізації у різних країнах світу практикуються три основні моделі стратегії розвитку університетів світового класу: стратегія «вшир» (breadth – strategy): від якісної масової вищої освіти до створення університетів світового рівня; стратегія «вглиб» (depth – strategy) – означає розвиток університетів світового класу на базі обмеженої кількості університетів, здатних до проривних досліджень та розробок та підтримують високі стандарти освіти. комбінована стратегія «вшир-і-вглиб» (breadth – depth – strategy). Для реалізації стратегії міжнародної конкурентоспроможності ЗВО, враховуючи важливість системи вищої освіти, а також складність та

багатофакторність проблем цієї сфери, кожному ЗВО необхідно впроваджувати різні інновації як безпосередньо в освітні процеси, так і в організацію та принципи свого функціонування. Освітні інновації можуть виражатися у впровадженні нових методик та технологій реалізації освітнього процесу.

4. В дипломній магістерській роботі досліджено показники оцінки міжнародної конкурентоспроможності ЗВО, які використовуються при складанні рейтингів університетів. У загальному розумінні рейтинг ЗВО – це розташування певного ранжованого порядку груп університетів. Для цього використовують різні критерії, які всебічно оцінюють ЗВО та розміщують їх у списку від умовного «кращого» до умовного «гіршого» університету.

5. У другому розділі дипломної магістерської роботи надана загальна характеристика діяльності Київського національного університету технологій та дизайну, що заснований у 1930 році в м. Києві. Це один із найстаріших у країні закладів вищої освіти технологічного профілю. На сьогоднішній день університет здійснює багаторівневу підготовку кваліфікованих фахівців з 16 галузей знань, 9 спеціальностей рівня підготовки молодший бакалавр та 37 спеціальностей – бакалавр. Університет є флагманом у підготовці фахівців для галузей легкої і хімічної промисловості, індустрії моди, бізнесу, художньо-технічного моделювання і дизайну промислових виробів, мистецтва, економіки і побутового сервісу, юриспруденції та ін.

6. Проаналізовано фінансово-економічні показники діяльності КНУТД за період 2021-202 р.р. За аналізований період КНУТД має позитивні тенденції в розвитку фінансово-економічної діяльності, а саме розвитку своєї матеріально-технічної бази та покращенні ліквідності. Однак, негативний фінансовий результат і зростання дебіторської та кредиторської заборгованості вимагає додаткового аналізу і вжиття коригуючих заходів.

7. Стратегія забезпечення міжнародної конкурентоспроможності КНУТД спрямована на формування широкої співпраці з міжнародними освітніми

установами. Напрями стратегічної діяльності КНУТД на міжнародному освітньому ринку визначені в Програмі інтернаціоналізації Київського національного університету технологій та дизайну на 2019-2023 рр.

8. У третьому розділі дипломної магістерської роботи узагальнено сучасні світові тенденції розвитку вищої освіти в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності ЗВО. Визначено, що за сучасних умов загострюється конкуренція серед ЗВО на ринку освітніх послуг внаслідок значної кількості освітніх організацій різного рівня і форм власності, розвитку дистанційних технологій, глобалізації та необхідності конкурувати у світовому масштабі. Водночас у значній кількості ЗВО основним чинником їх існування на ринку освітніх послуг є високий рівень конкурентоспроможності. Підвищення конкурентоспроможності ЗВО та їх освітніх програм можна досягти шляхом ширшої участі в процесах міжнародного співробітництва в галузі освіти. Інтернаціоналізація освітніх програм є основоположним чинником підготовки кваліфікованих фахівців, що здатні працювати в багатонаціональному середовищі та відповідати вимогам міжнародного ринку праці.

9. Підвищенню конкурентоспроможності освітнього та наукового потенціалу сприятиме міжнародна діяльність КНУТД спрямована на виконання низки завдань: встановлення високого ступеня міжнародної репутації Університету шляхом сталих наукових та освітніх зв'язків; підвищення позиції Університету в українських та міжнародних рейтингах; інтенсифікація участі Університету у Великій хартії університетів, у міжнародних освітніх асоціаціях та фахових організаціях та інші завдання. Підвищенню міжнародної конкурентоспроможності КНУТД сприятиме також забезпечення високої ефективності наукових розробок, їх трансфер у бізнес-середовище, а також розвиток академічного підприємництва як важливого складника у формуванні підприємницької інноваційної екосистеми Університету, Також сприятиме підвищенню міжнародної конкурентоспроможності КНУТД формування іміджевої політики КНУТД та

позиціонування в сегменті лідерів на ринку освітніх послуг України. Реалізація іміджевої політики КНУТД забезпечується через здійснення цілеспрямованої системи заходів посилення значимості КНУТД в українському та глобальному інформаційних просторах.

10. В дипломній магістерській роботі визначена рейтингова оцінка рівня міжнародної конкурентоспроможності КНУТД за 2022 р. за даним різних вітчизняних та закордонних рейтингів. За рейтингом КНУТД займає 12-те місце серед київських ЗВО. Для підвищення позиції КНУТД може бути корисним вивчити і прийняти найкращі практики цих університетів. Місце в загальному рейтингу: КНУТД займає 41-е місце в загальному рейтингу. Щоб покращити цей показник, можливо, варто зосередитися на підвищенні якості освіти та наукової роботи. Бал ЗНО на контракт: Середній бал ЗНО на контракт в КНУТД є 102. Можливо, університету варто зосередитися на привабленні здобувачів з вищими балами ЗНО. ТОП 200 Україна: В рейтингу ТОП 200 Україна КНУТД займає 28-е місце. Щоб покращити цей показник, КНУТД може потребувати більшої кількості наукових публікацій та активнішого включення в академічну спільноту. Рейтинг Scopus: У рейтингу Scopus КНУТД займає 49-е місце. Це показує, що КНУТД може бути корисно зосередитися на підвищенні якості наукових досліджень, а також збільшенні кількості публікацій у Scopus.

11. В дипломній магістерській роботі надано рекомендації щодо підвищення рівня конкурентоспроможності КНУТД. Ці рекомендації можуть допомогти КНУТД покращити його позицію в рейтингах та зробити його більш конкурентоспроможним на національному та міжнародному рівнях.

12. Підвищенню рівня міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО, в тому числі і КНУТД, сприятиме формування на їх базі підприємницьких університетів. В дипломній магістерській роботі визначено характерні особливості підприємницького університету, головні критерії класифікації університетів як підприємницьких, напрями трансформації звичайної

університетської структури до підприємницького університету. Наведено приклади діючих світових підприємницьких університетів та проаналізовано особливості їх роботи. З'ясовано, що на сьогоднішній день в Україні на сьогоднішній день в Законі «Про вищу освіту відсутнє поняття «підприємницький університет». Однак, на рівні Міністерства освіти та науки України діє програма «Підприємницький університет». «Підприємницький університет» – ініціатива, що має на меті створення підприємницьких університетів в Україні, тобто університетів з потужною культурою підприємництва і стартап-інфраструктурою. Рекомендовано для підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності КНУТД поступово трансформувати у підприємницький університет.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Олександров В. Освітня послуга: суть та моделі якості. *Освіта та управління*. 2006. № 1. С. 156-164.
2. Алексєєв С. Б. Теоретичні аспекти конкурентоспроможності. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. Вип. 191: 4 т. Т. II. С. 614-619.
3. Антошкіна Л. І. Науково-методичні засади державного регулювання вищої освіти: Дис... док. ек. наук: 08.02.03. К., 2005. 420 с.
4. Багдік'ян С. В. Освітні послуги: дослідження поняття, класифікація, базові характеристики. *Економіка, Менеджмент, Підприємництво*. 2010. 22 (1). С. 97-100.
5. Базилюк Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення / Я. Б. Базилюк. К.: НІСД, 2002. 132 с.
6. Балабанова Л. В. Маркетинг: [підруч.] / Балабанова Л. В. Донецьк: 2002. 562 с.
7. Беялов Т., Шевцов В. Розвиток підприємницьких університетів в Україні. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20220/1/PIONBUG_2022_P069-070.pdf
8. Білінець М. Ю. Фінансування вищої освіти в Україні: сучасні тенденції, проблеми та перспективи [Електронний режим]. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/166.pdf>
9. Боголіб Т. М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти науки у трансформаційний період: монографія / Т. М. Боголіб. К., 2006. 508 с.
10. Бондаренко М. Проблематика поняття «конкурентоспроможність та диференціації її похідних [Електронний ресурс]. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25217/13-Bondarenko.pdf?sequence=1> .

11. Буцька О. Ю. Особливості джерел фінансування вищих навчальних закладів за організаційно-правовою формою власності та управління. *Вісник СумДУ. Серія Економіка*. 2010. №1. С. 177-183.

12. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб / [М. Ф. Степко, Я. Я. БАЛЮБАШ, В. Д. Шинкарук та ін.]; за ред. В. Г. Кремня. Тернопіль : Навч. Книга - Богдан, 2004. 384 с.

13. Волкова Н. А, Стукач О. В. Кластерний аналіз результатів соціологічного опитування працівників підприємства. [Електронний ресурс]. URL: <http://ieee.tusur.ru/nauka/cluster.pdf>

14. Воронін Г. О. Конкурентоспроможність промислових підприємств. *Економіст*. 2004. № 6. С. 18.

15. Воронкова А. Є., Калюжна Н. Г., Оленко В. І. Управлінські рішення щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства: організаційний аспект: Монографія. Х.: ВД «ІН-ЖЕК», 2008. 512 с.

16. Востряков О. В. Обмеження та перешкоди впровадження процесного підходу в управлінні компанією. URL: www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Uproz/2013_1/u1301vas.pdf.

17. Гаріфулін Н. Ю., Гуртов В. А. Фінансове забезпечення діяльності бюджетних освітніх установ щодо надання освітньої послуги. *Економіка освіти*. 2011. № 1. С. 5-17.

18. Головчанська Є. Е. Маркетингові аспекти формування та реалізації освітніх послуг / Є. Е. Головчанська, С. Ю. Чеботкова. Сарбрукен, Німеччина : LAP LAMBERT Academic Publishing GmbH & Co. KG, 2011. 182 с.

19. Голубко Є. В. Суть та зміст конкурентоспроможності підприємства. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. темат. вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства* Харків: НТУ «ХПІ». 2011. № 62. С. 28-33.

20. Горинь Я. О. До проблеми аналізу взаємозв'язку розвитку економіки та системи освіти. Збірник наукових праць Львівського національного університету імені Івана Франка «Формування ринкової економіки в Україні». 2014. №33. С. 26-30.

21. Горинь Я. О. До характеристики ринку освітніх послуг у сфері вищої освіти України. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція *«Проблеми управління економічною безпекою підприємства, регіону, країни»*. Полтава: Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, 2015. С. 38-39.

22. Горинь Я. О. Індекс глобальної конкурентоспроможності у розрізі сфери вищої освіти. IV Міжнародна заочна конференція *«Обмін результатами досліджень у рамках міжнародного зближення вчених»*. Монреаль, Канада. 2014. С. 11-13.

23. Горинь Я. О. Конкурентоспроможність освітніх послуг в Україні. Матеріали X науково-технічної конференції науковопедагогічних працівників *«Проблеми та перспективи розвитку економіки та підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні»*. Львів: Національний університет «Львівська Політехніка», 2014. С. 240-243.

24. Горинь Я. О. Маркетингова стратегія як фактор забезпечення конкурентоспроможності вищого навчального закладу. III Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих науковців *«Детермінанти сучасного розвитку соціально-економічних систем у умовах глобальної нестабільності»*. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2014. С. 140-142.

25. Горинь Я. О. Методологія оцінки ефективності маркетингових зусиль на загально-корпоративному рівні управління. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2011. № 46. С. 110-121.

26. Горинь Я. О. Нормативно-правове регулювання вищої освіти в Україні. Міжнародна науково-практична конференція *«Розвиток бухгалтерського обліку. аналізу та контролю в умовах інтеграційних процесів»*. Київ: Київський економічний науковий центр, 2014.

27. Горинь Я. О., Сенишин О. С. Особливості аналізу стратегічної компанії на національному ринку. Матеріали Всеукраїнської меморіальної наукової конференції *«Наукова спадщина професора Злупка В. М. у світлі формування сучасної парадигми економічної науки в Україні»*. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. С. 179-180.

28. Горинь Я. О. Особливості оцінки стратегічної позиції вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг. XIV міжнародна конференція аспірантів та студентів *«Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансових систем»*. Львів: Львівський інститут банківської справи Національного банку України, 2014. С. 536-538.

29. Горинь Я. О. Процес впровадження теорії обмежень у діяльність підприємства. Збірник тез конференції *«Актуальні проблеми розвитку національної економіки України»*. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2011. С.126-127.

30. Горинь Я. О. Теоретичний аналіз поняття «освітня послуга» та її види. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. №1. С. 167-173.

31. Горинь Я. О. Фактори конкурентоспроможності ВНЗ у сфері вищої освіти України. Електронне наукове видання *«Молодіжний економічний дайджест»*. 2014. № 1 (1). С. 123-126.

32. Горинь Я. О., Горинь М. О. Формування маркетингової конкурентної стратегії вищого навчального закладу. *Вісник Чернівецького національного університету. Серія економічна*. 2014. №710-711. С. 83-85.

33. Горинь Я. О. Функціонування ринку освітніх послуг в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2015. №1. С. 81-89.

34. Горинь Я. Поняття конкурентоспроможності та її специфіка в освітніх послугах. *Європейський часопис економіки а managementu*. 2016. Svazek 2. 5. Vydani. S. 83-88.

35. Гринько Т. В. Фактори конкурентоспроможності підприємств. *Держава та регіони*. 2004. № 2. С. 50-53.

36. Грищенко І. М. Підприємницький бізнес : підруч для студ. вищих навч. закл. / І. М. Грищенко. К .: Грамота, 2016. 520 с.

37. Грищенко І. М., Нефедова Т. М., Цимбаленко Н.В. Підвищення ефективності діяльності вищих навчальних закладів як передумова забезпечення потреб ринку праці. *Економіка праці та проблеми зайнятості*. 2015. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=r9UcT3EAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&sortby=pubdate&citation_for_view=r9UcT3EAAAAJ:ifOnle78iJkC

38. Данилюк Т. І. Суть поняття «послуга»: теоретичні аспекти. *Ефективна економіка: Дніпропетровський державний аграрноекономічний університет*. 014. № 8. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3247>.

39. Джапарова Р. Маркетинг послуг професійної освіти. *Маркетинг*. 2005. № 4. С. 55-66.

40. Дикань У. Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: монографія. Х. : Основа, 1995. 160 с.

41. Дмитрів А. Я. Характеристика особливостей освітньої послуги з погляду маркетингу [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Logistyka/2010_690/07.pdf.

42. Дмитрієв В. Ю. Особливості ринку освітніх послуг у системі вищої освіти [Електронний ресурс]. URL: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/18/statti/dmitriev.htm.
43. Дуріхіна О.В. Особливості моделі підприємницького університету. *Scientific bulletin of the national academy of statistics, accounting and audit*, 2021, № 3-4. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/6192/1/Vis-3-4-2021-Verstka2-20-01%20%281%29-80-85.pdf>
44. Єкшикеєв Т.К. Розвиток конкурентного потенціалу вузу над ринком освітніх послуг. *Проблеми сучасної економіки*. 2009. № 2 (30). С. 375-378.
45. Євменькова К. М. Освітня послуга як економічна категорія. *Економіка і регіон*. 2009. № 3 (22). С. 172-175.
46. Євменькова К. Фінансування послуг вищої освіти в країнах Заходу. *Наука молода*. 2008. №9. С. 88-90.
47. Єлець О. П. Суть конкуренції та конкурентоспроможності підприємства. [Електронний ресурс] URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_082.pdf
48. Жарська І. О. Особливості дослідження поведінки споживачів освітніх послуг в Інтернет-середовищі. *Бізнес Інформ*. 2014. № 6. С. 404-412. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_6_71.
49. Зав'ялов П. Проблеми міжнародної конкурентоспроможності товаровиробників та шляхи їх вирішення. *Маркетинг*. 1997. № 3. С. 21-32.
50. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
51. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
52. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року №2210. (Редакція від 11.08.2013, підстава 406-18). *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12.С. 64.

53. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/page>

54. Заруба В. Я., Кузьмінчук Н. В. Системний аналіз впливу людського фактора на інноваційний розвиток економіки. Механізм стратегічного управління інноваційним розвитком: монографія за ред. О.А. Біловодській. Суми: Університетська книга. 2010. 432 с.

55. Іванов Ю. Б. Конкуренентоспроможність підприємства в умовах формування ринкової економіки: Монографія. Харків, 1997. 267 с.

56. Каленюк І. С. Економіка освіти: навч. посіб. К.: Знання України, 2003. С.45-46.

57. Каленюк І. С. Економічна природа та особливості розвитку освітнього потенціалу України : дис. ... д-ра екон. наук: 08.01.01; Національний аграрний ун-т. К., 2002. 442 с.

58. Кльов М .В. Особливості виникнення та розвитку «підприємницького університету» в структурі вищої освіти. Соціологія. № 8 (112) серпень 2014. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/download/601/616/>

59. Каленюк І., Дяченко А. Підприємницькі університети в глобальному освітньому просторі. URL: http://ierjournal.com/journals/25/2016_4_Kalenyuk_Dyachenko.pdf

60. Каленюк І., Дяченко А. Підприємницькі університети в глобальному освітньому просторі / Міжнародна економічна політика. 2016. № 2 (25). с. 62.

61. Карзун І. Г. Організаційно-економічні засади інноваційного розвитку системи закладів вищої освіти в Україні: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Кропивницький, 2016. 270 с.

62. Кандиба К. О. Суть поняття «конкуренентоспроможність». *Управління розвитком*. 2014. № 4. С. 68-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_4_27.

63. Малік Є.О. Фінансування вищої освіти: сучасні тенденції та зарубіжний досвід. *Ефективна економіка*. 2014. No 8. [Електронний ресурс]. URL:

<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3259>.

64. Мілевський С.В., Мілевська Т.С., Аналіз ринку освітніх послуг в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. С.34-39.

65. Мудра О.В. особливості взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці. *Економіка*. 2012. № 5 (119). С. 35–40.

66. Павлова Т. В. Досвід фінансування системи освіти у зарубіжних країнах. *Вісник соціально-економічних досліджень* : зб. наук. пр. / голов. ред. М.І. Зверков; Одеський держ. екон. Ун-т. Одеса, 2010. Вип. 40. С. 373–380.

67. Підприємницький університет – новий рік розвитку інновацій та стартап-проектів у закладах вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pidpriyemnickij-universitet-novij-rik-rozvitku-innovacij-ta-startap-proyektiv-u-zakladah-vishoyi-osviti>

68. Рейтинги ЗВО. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/88976/>

69. Романовський О. О. Феномен підприємництва в університетах світу: монографія /О. О. Романовський. Вінниця : Нова Книга, 2012. 504 с.

70. Романовський О. О. Базові поняття та визначення підприємницького ВНЗ. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1628>

71. Романовський О. О. Розвиток академічного підприємництва і підприємницьких вищих навчальних закладів в умовах глобалізації. *Вісконсинський міжнародний університет*. 2015 р.

72. Романовський О. О. Базові поняття та визначення підприємницького ВНЗ. *Ефективна економіка*. № 12, 2012. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1628>

73. Стратегія розвитку Київського національного університету технологій та дизайну на 2021–2023 рр. / За загальною редакцією д-ра екон. наук, проф., академіка НАПН України, І. М. Грищенка. К.: КНУТД, 2021. 20 с.

74. Статут Київського національного університету технологій та дизайну [Електронний ресурс]. URL: http://knutd.com.ua/files/dostupdopi/statut_06.04.2015.pdf/.

75. Стоян В., Худа Х. Вплив державних видатків на розвиток освітньої сфери: вітчизняні реалії та світовий досвід. *Світ фінансів*. 2012. Вип. 3. С. 19-30.

76. Черниш О.В. Аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку освітніх послуг в Україні. VI Міжнародна науково-практична конференція *Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти*. Вісник КНУТД спецвипуск Серія «Економічні науки». 2014. с. 115.

77. Скиба. М. Основні напрями державного регулювання освіти в Україні. *Збірник наукових праць «Ефективність державного управління»*. 2014. Вип. 38. С. 230-237.

78. Університетське підприємництво – крок до спроможної системи освіти. 2020. URL: ifuture.org/publications/25400-universytetske-prosvitnytstvo-krok-do-spromoznoi-systrmy-osvity/.

79. Хаустова Є. Б. Методологічні основи розвитку інтелектуального капіталу державного закладу вищої освіти. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Київський національний університет технологій та дизайну Міністерства освіти і науки України, Київ, 2019. 585 с.

80. Шацька З., Вакулік К.С. Підприємницькі структури та підприємницькі університети: особливості та досвід співпраці. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції *«Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації»*: тези доповідей, 8 жовтня 2021 р. Київ: КНУТД, 2021. 128 с. С.28-30. - <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18696>

81. Шевченко Л. С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел. *Теорія і практика правознавства*. 2013. Вип. 2. URL: <http://www.irbis->

nbuu.gov.ua/cgi-

bin/irbis_nbuu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=tipp_2013_2_44

82. Ящук Т.А. Риннок освітніх послуг: сутність та тенденції розвитку // Т.А. Ящук. – Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – серпень, 2013.

83. Elena N. Letiagina Lobachevsky State University of Nizhni Novgorod, Russia
Julia A. Grinevich Lobachevsky State University of Nizhni Novgorod, Russia
Alexander V. Gutko WAYS TO IMPROVE THE COMPETITIVENESS OF HIGHER EDUCATION PROGRAMS. Human, Technologies and Quality of Education, 2019.
URL: https://www.apgads.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/HTQE-2019/htqe-2019_06_Letiagina_Grinevich_Gutko.pdf]

ДОДАТКИ

Фінансова звітність КНУТД (2021-2023р.)

АКТИВ	Код рядка	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.
1	2	3		4		5		6	
		на 01 січня 2021 року		на 01 січня 2022 року		на 01 січня 2023 року		на 01 квітня 2023 року	
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ									
Основні засоби:	1000	124359360	137701217	137701217	1570218035	1570218035	1497804863	1497804863	1497752068
первісна вартість	1001	326534646	346574274	346574274	3800608680	3800608680	3803302020	3803302020	3803085622
Знос	1002	202175286	208873057	208873057	2230390645	2230390645	2305497157	2305497157	2305333554
Інвестиційна нерухомість:	1010	-	-	-	-	-	-	-	-
первісна вартість	1011	-	-	-	-	-	-	-	-
Знос	1012	-	-	-	-	-	-	-	-
Нематеріальні активи:	1020	35931	168477	168477	51078	51078	77463	77463	77463
первісна вартість	1021	53502	217554	217554	237595	237595	237062	237062	237062
накопичена амортизація	1022	17571	49077	49077	186517	186517	159599	159599	159599
Незавершені капітальні інвестиції	1030	-	-	-	-	-	-	-	12816
Довгострокові біологічні активи:	1040	-	-	-	-	-	-	-	-
первісна вартість	1041	-	-	-	-	-	-	-	-
накопичена амортизація	1042	-	-	-	-	-	-	-	-
Запаси	1050	5694124	7252086	7252086	7904270	7904270	8294109	8294109	7871108
Виробництво	1060	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні біологічні активи	1090	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	1095	130089415	145121780	145121780	1578173383	1578173383	1506176435	1506176435	1505713455
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ									

рахунках в установах банків, у тому числі в:	1175	-	-	-	-	-	-	-	-
національній валюті	1176	-	-	-	-	-	-	-	-
іноземній валюті	1177	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом II	1195	85228876	95104914	95104914	74785650	74785650	95655254	95655254	118169009
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	183817	101450	101450	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1300	21550210 8	24032814 4	24032814 4	165295903 3	165295903 3	160183168 9	160183168 9	162388246 4
ПАСИВ	Код рядк а	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ									
Внесений капітал	1400	26975361 1	29092508 6	29092508 6	313932946	313932946	318035063	318035063	318171799
Капітал у дооцінках	1410	13148959	13148959	13148959	150816680 0	150816680 0	150816680 0	150816680 0	150816680 0
Фінансовий результат	1420	- 79779887	- 78123734	- 78123734	- 203891617	- 203891617	- 251105805	- 251105805	- 220862604
Капітал у підприємствах	1430	-	-	-	-	-	-	-	-
Резерви	1440	-	-	-	-	-	-	-	-
Цільове фінансування	1450	-	-	-	-	-	-	-	12816
Усього за розділом I	1495	20312268 3	22595031 1	22595031 1	161820812 9	161820812 9	157509605 8	157509605 8	160548881 1
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ									
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>									
за цінними паперами	1500	-	-	-	-	-	-	-	-
за кредитами	1510	-	-	-	-	-	-	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-	-	-	-	-	-	-

<i>Поточні зобов'язання:</i>									
за платежами до бюджету	1540	-	386808	386808	412773	412773	240391	240391	487307
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1545	11985184	13614743	13614743	34016792	34016792	25936319	25936319	17888795
за кредитами	1550	-	-	-	-	-	-	-	-
за одержаними авансами	1555	-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками з оплати праці	1560	-	318044	318044	304998	304998	534161	534161	-
за розрахунками із соціального страхування	1565	-	-	-	-	-	-	-	-
за внутрішніми розрахунками	1570	-	-	-	-	-	-	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	1575	394241	58238	58238	16341	16341	24760	24760	17551
за цінними паперами	1576	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом II	1595	12379425	14377833	14377833	34750904	34750904	26735631	26735631	18393653
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1600	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1700	-	-	-	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1800	215502108	240328144	240328144	1652959033	1652959033	1601831689	1601831689	1623882464
Довгострокова дебіторська заборгованість	1100	-	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	1110	-	-	-	-	-	-	-	-
цінні папери, крім акцій	1111	-	-	-	-	-	-	-	-
акції та інші форми участі в капіталі	1112	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Поточна дебіторська заборгованість:</i>									
за розрахунками з бюджетом	1120	173733	174344	174344	200670	200670	222396	222396	56971

Продовження Додатку А

1	2	3		4		5		6	
за розрахунками за товари, роботи, послуги	1125	3732351	4558395	4558395	1025878	1025878	2887907	2887907	4107707
за наданими кредитами	1130	-	-	-	-	-	-	-	-
за виданими авансами	1135	-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками із соціального страхування	1140	-	384131	384131	379138	379138	586392	586392	-
за внутрішніми розрахунками	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1150	118416	-	-	-	-	-	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у:</i>									
національній валюті, у тому числі в:	1160	75415973	84496850	84496850	70956804	70956804	87367549	87367549	109255032
<i>Касі</i>	<i>1161</i>	-	-	-	-	-	-	-	9990
<i>Казначействі</i>	<i>1162</i>	75415973	84496850	84496850	70956804	70956804	87367549	87367549	109245042
<i>установах банків</i>	<i>1163</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Дорозі</i>	<i>1164</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>іноземній валюті</i>	<i>1165</i>	5788403	5491194	5491194	2223160	2223160	4591010	4591010	4749299
<i>Кошти бюджетів та інших клієнтів на:</i>									
єдиному казначейському рахунку	1170	-	-	-	-	-	-	-	-
рахунках в установах банків, у тому числі в:	1175	-	-	-	-	-	-	-	-
національній валюті	1176	-	-	-	-	-	-	-	-
іноземній валюті	1177	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові активи	1180	-	-	-	-	-	-	-	-

Продовження Додатку А

1	2	3		4		5		6	
<i>Усього за розділом II</i>	1195	85228876	95104914	95104914	74785650	74785650	95655254	95655254	118169009
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	1200	183817	101450	101450	-	-	-	-	-
БАЛАНС	1300	21550210 8	24032814 4	24032814 4	165295903 3	165295903 3	160183168 9	160183168 9	162388246 4
ПАСИВ	Код рядка	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.	Поч. зв. пер.	Кін. зв. пер.
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ									
Внесений капітал	1400	26975361 1	29092508 6	29092508 6	313932946	313932946	318035063	318035063	318171799
Капітал у дооцінках	1410	13148959	13148959	13148959	150816680 0	150816680 0	150816680 0	150816680 0	150816680 0
Фінансовий результат	1420	- 79779887	- 78123734	- 78123734	- 203891617	- 203891617	- 251105805	- 251105805	- 220862604
Капітал у підприємствах	1430	-	-	-	-	-	-	-	-
Резерви	1440	-	-	-	-	-	-	-	-
Цільове фінансування	1450	-	-	-	-	-	-	-	12816
<i>Усього за розділом I</i>	1495	20312268 3	22595031 1	22595031 1	161820812 9	161820812 9	157509605 8	157509605 8	160548881 1
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ									
<i>Довгострокові зобов'язання:</i>									
за цінними паперами	1500	-	-	-	-	-	-	-	-
за кредитами	1510	-	-	-	-	-	-	-	-
інші довгострокові зобов'язання	1520	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1530	-	-	-	-	-	-	-	-

Продовження Додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Поточні зобов'язання:</i>									
за платежами до бюджету	154 0	-	386808	386808	412773	412773	240391	240391	487307
за розрахунками за товари, роботи, послуги	154 5	11985184	13614743	13614743	34016792	34016792	25936319	25936319	17888795
за кредитами	155 0	-	-	-	-	-	-	-	-
за одержаними авансами	155 5	-	-	-	-	-	-	-	-
за розрахунками з оплати праці	156 0	-	318044	318044	304998	304998	534161	534161	-
за розрахунками із соціального страхування	156 5	-	-	-	-	-	-	-	-
за внутрішніми розрахунками	157 0	-	-	-	-	-	-	-	-
інші поточні зобов'язання, з них:	157 5	394241	58238	58238	16341	16341	24760	24760	17551
за цінними паперами	157 6	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом II	159 5	12379425	14377833	14377833	34750904	34750904	26735631	26735631	18393653
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	160 0	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	170 0	-	-	-	-	-	-	-	-
БАЛАНС	180 0	21550210 8	24032814 4	24032814 4	165295903 3	165295903 3	160183168 9	160183168 9	162388246 4

Економіка

УДК 338.465.2

Голотко Анастасія Олександрівна

магістр

Київського національного університету технологій та дизайну

Голотко Анастасия Александровна

магістр

Киевского национального университета технологий и дизайна

Golotko Anastasiia

Master of the

Kyiv National University of Technologies and Design

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ИССЛЕДОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЗАВЕДЕНИЙ
ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
COMPETITIVENESS RESEARCH OF HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS**

Анотація. Предметом дослідження є проблема конкурентоспроможності закладів вищої освіти в умовах інформатизації суспільного простору. Вплив інформаційних та інтернет-технологій на господарські процеси з розширенням можливостей збереження та опрацювання інформації створює підстави до перегляду дизайну організації вищої освіти, до удосконалення освітніх технологій та зміни якісних показників професійної підготовки.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, заклад вищої освіти.

Аннотация. Предметом исследования является проблема конкурентоспособности учреждений высшего образования. Влияние

информационных и интернет-технологий на хозяйственные процессы с расширением возможностей хранения и обработки информации создает основания для пересмотра дизайна организации высшего образования, усовершенствования образовательных технологий и изменения качественных показателей профессиональной подготовки.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, заведение высшего образования.

Summary. The subject of the research is the problem of competitiveness of higher education institutions. The influence of information and Internet technologies with the expansion of the possibilities of saving and processing information on economic processes creates grounds for revising the design of the organization of higher education, for improving educational technologies and changing the quality indicators of professional training.

Key words: competition, competitiveness, institution of higher education.

Постановка проблеми. Освіта є найважливішою сферою, яка визначає економічний розвиток країни. Тому саме визначення та урахування чинників конкурентоспроможності закладів вищої освіти дозволить сформувати багатостороннє, комплексне та системне уявлення про процес забезпечення їх конкурентних переваг задля підвищення стійкості вітчизняного ринку освітніх послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблем формування конкурентоспроможності ЗВО зробили такі науковці, як Безтелесна Л.І., Фатхутдінов Р.А., Верхоглядова О.А. та ін. Однак питання сутності конкурентоспроможності ЗВО та структури основних факторів її забезпечення на сьогодні залишаються ще доволі дискусійними.

Мета статті. Метою статті є дослідження сутності конкурентоспроможності закладу вищої освіти та узагальнення системи основних чинників її забезпечення.

Вклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економіці заклади вищої освіти (далі – ЗВО) розглядаються так само, як і будь-які інші компанії в різних галузях, а економічна ефективність стає першочерговим завданням. Національні уряди не відмовляються від фінансування національних систем освіти через інше (можливо, більш пріоритетне) завдання формування людського капіталу. Це дуже важливо для України та інших країн, які розглядають людський капітал як фактор виробництва, що сприяє конкурентоспроможності країни.

Дослідження у сфері конкурентоспроможності систем освіти різних країн показали, що основною метою підвищення конкурентоспроможності національної системи освіти є підвищення конкурентоспроможності країни. Шляхи досягнення цієї мети різні. Країни покращують свою конкурентоспроможність через розвиток людського капіталу, залучення іноземних студентів до своїх вищих навчальних закладів, через розвиток науки та стимулювання інновацій або поєднання всіх цих факторів. Розвиток людського капіталу веде не лише до підвищення рівня життя, але й до зростання економічного зростання, ефективності, продуктивності праці, створення сприятливих умов для інвестицій. Залучаючи потік іноземних студентів, національні системи освіти не лише інтернаціоналізують суспільство, але й роблять країни та їх економіку більш відкритими для інвестицій, особливо для іноземних випускників національних вищих навчальних закладів, які знайомі з культурою рідної та приймаючої країни. З економічної точки зору інтеграція науки, освіти та бізнесу необхідна для розвитку в контексті інноваційної економіки.

Важливо розуміти поняття конкурентоспроможності в цілому та поняття конкурентоспроможності вищого навчального закладу зокрема [1].

Конкуреноспроможність освітнього закладу є поняттям багатограним і відображає не тільки аспекти діяльності ЗВО, а й якість наданої їм освітньої послуги. Одні автори визначають конкуреноспроможність освітнього закладу як здатність ЗВО конкурувати над ринком освітніх послуг за допомогою вищої якості, доступності освіти. Інші вважають, що конкуреноспроможність освітньої установи - це здатність протистояти на ринку іншим освітнім установам як за ступенем задоволення своїми освітніми послугами конкретної суспільної потреби, так і щодо ефективності науково-освітньої діяльності [3].

З нашої точки зору сутність конкуреноспроможності вищих навчальних закладів найкраще розкриває визначення яке подане Прусом Л. «Здатність найкращим чином задовольняти існуючі та впливати на формування майбутніх потреб споживачів з використанням ціни, якості освітніх послуг та сформованого асортименту на визначеному ринку освітніх послуг у визначений проміжок часу, при цьому забезпечуючи бажану суспільну спрямованість та власний стійкий розвиток освітнього закладу через сформовані конкурентні переваги». Аналізуючи визначення, слід враховувати, що конкуреноспроможність – це ринкова категорія, яка є динамічною і мінливою [2, с. 55].

Таким чином, "конкуреноспроможність" є складною економічною категорією і своєрідним узагальнюючим показником діяльності суб'єкта господарювання, оскільки спостерігаються такі спільні ознаки, як наявність конкурентних переваг, здатність закріпитися та зберегти позиції на відповідному ринку, максимальне задоволення потреб споживачів, здатність забезпечувати вищу ефективність виробничо-господарської діяльності у порівнянні з конкурентами.

Для забезпечення своєї конкуреноспроможності ЗВО повинен мати переваги перед своїми конкурентами. Проте для формування нових переваг, удосконалень та розвитку наявних конкурентних переваг ЗВО,

спочатку необхідно визначити основні чинники, які забезпечують його конкурентоспроможність. Так, до чинників, що впливають на конкурентоспроможність ЗВО, Р.О. Фатхутдінов включає: науково-освітній потенціал, матеріально-технічну базу, спектр освітніх послуг, ціни на освітні послуги, форми навчання, маркетингові інструменти просування освітніх послуг. На думку Н.І. Верхоглядової, рівень конкурентоспроможності ЗВО на ринку освітніх послуг визначається саме кваліфікацією професорсько-викладацького складу, рівнем розвитку матеріально-технічної бази, кількістю спеціальностей, за якими навчальний заклад здійснює підготовку, конкурентоспроможністю випускників на ринку праці [3, с. 196].

В системі забезпечення конкурентоспроможності ЗВО доцільно виділяти зовнішні і внутрішні чинники. Під зовнішніми чинниками розуміється все те, що задає формальні правила діяльності університету на національному або світовому ринку, вони не піддаються впливу з боку ЗВО, але їх необхідно враховувати в оцінці конкурентоспроможності університету і у виборі конкурентної стратегії. Внутрішні чинники - це можливості ЗВО щодо забезпечення власної конкурентоспроможності (стратегічний потенціал). Завдання ЗВО полягає в тому, щоб на основі аналізу факторів зовнішнього середовища перетворити внутрішні чинники в реальні конкурентні переваги у вигляді конкурентоспроможної продукції.

До чинників зовнішнього середовища віднесено ті, що виникають незалежно від діяльності конкретної освітньої установи; змінність одного чиннику впливає на інші; здійснюється одночасний вплив значної кількості чинників на різні аспекти діяльності ЗВО; швидкозмінність умов зовнішнього середовища функціонування ЗВО; характеризуються значним рівнем невизначеності.

Аналізуючи зовнішні чинники, як безпосередній критерій побудови конкурентоспроможних можливостей вишу, необхідно враховувати наступні критерії:

- відповідність встановленій місії та цілям ЗВО;
- оцінка змін, що впливають на різні аспекти діяльності;
- запобігання виникненню загроз просування на конкурентному ринку;
- аналіз діяльності конкурентів;
- формування нових шляхів залучення клієнтів та досягнення поставленої мети.

Процес аналізування чинників впливу зовнішнього середовища на управління конкурентоспроможністю ЗВО дає змогу для більш ретельнішого аналізу та формування прогнозованих перспективних можливостей, розробка поетапного плану дій вразі виникнення неочікуваних ситуацій, формування заходів, що дозволять обернути небезпеки на потенційні можливості. Для аналізу чинників макросередовища використовується PEST-аналіз (діагностика політичних, економічних, соціальних, технологічних факторів впливу), SWOT-аналіз, який сприяє допомозі в процесі визначення небезпеки й можливості з якими може зіткнутись виш і встановити несприятливі фактори, які можуть в подальшому знизити рівень ефективності потенціалу ЗВО [4, с. 14-15].

Внутрішні чинники забезпечення конкурентоспроможності ЗВО безпосередньо пов'язані із результатами функціонування навчального закладу і мають ряд особливостей: виникають внаслідок діяльності ЗВО та впливають на його діяльність водночас; зміна факторів зовнішнього середовища впливає на внутрішні фактори; зміна одного фактору спричиняє зміну інших [5, с. 150-154].

До системи внутрішніх чинників забезпечення конкурентоспроможності ЗВО належать: фінансово-економічні, організаційно-правові, науково-технологічні, кадрові, управлінські. Зазначені чинники є контрольованими чинниками діяльності та залежать від:

- грамотно сформованої організаційної та виробничої структури управління, рівня професійності керівника та підлеглих;
- наявності сучасного технологічного забезпечення для реалізації поставленої мети;
- рівень інвестиційного потенціалу ЗВО, що включає власні фінансові ресурси, можливість залучення зовнішніх інвестицій тощо;
- маркетингового потенціалу, тобто наявність відповідних служб, що працюють задля підтримання іміджевих позицій, продумана мережа реалізації освітніх продуктів та послуг тощо [4, с. 14-15].

Досліджуючи чинники впливу конкурентоспроможності ЗВО, які формують подальші напрями оптимальної моделі інноваційного розвитку ЗВО, проведено їх структурування шляхом побудови ієрархії – певного виду системи, що складається з чинників впливу конкурентоспроможності ЗВО, згрупованих у незалежні групи [6].

На основі системного та морфологічного аналізу множини чинників конкурентоспроможності ЗВО перетворено на ієрархічну структуру. Визначені чинники згруповано за впливом на конкурентоспроможність ЗВО та наведено за наступним переліком:

- клієнтоорієнтованість – забезпечення розвитку міжнародних зв'язків та вдосконалення матеріально-технічної бази;
- джерело фінансових ресурсів ЗВО – змішане фінансування;
- інноваційно-інвестиційний потенціал ЗВО – задоволення учасників ринків освітніх послуг і праці;

- стратегічне управління – позиціонування інтеграційних процесів на ринку освітніх послуг ЗВО;
- нормування праці – стимулювання рівня внутрішньої продуктивності праці;
- інтернаціоналізація – мобільність студентів та викладачів у міжнародних грантах та проектах;
- моніторинг – відстеження комплексності показників рівня розвитку ЗВО;
- інформатизація – створення, проведення, упровадження просвітницької діяльності щодо розширеного переліку спеціальностей та працевлаштуванні випускників;
- якість підготовки здобувачів ЗВО – відповідність пунктам ліцензійних умов та іміджу ЗВО.

Виокремлення вищезазначених груп можна розглядати підставою для подальшого дослідження методичних питань оцінювання конкурентоспроможності ЗВО.

Висновки. Конкурентоспроможність ЗВО – здатність найкращим чином задовольняти існуючі та впливати на формування майбутніх потреб споживачів к використанням ціни. Якості освітніх послуг та сформованого асортименту на визначеному ринку освітніх послуг у визначений проміжок часу, при цьому забезпечуючи бажану суспільну спрямованість та власний стійкий розвиток освітнього закладу через сформовані конкурентні переваги.

Формування нових конкурентних переваг ЗВО передбачає дослідження даного процесу за чинниками, що забезпечують конкурентоспроможність. В системі забезпечення конкурентоспроможності ЗВО доцільно виділяти зовнішні і внутрішні чинники. При цьому зовнішніми чинниками не підлягають впливу з боку ЗВО на протипагу від внутрішніх чинників, що виражають можливості

самого учбового закладу щодо забезпечення власної конкурентоспроможності.

Складний взаємозв'язок між чинниками конкурентоспроможності ЗВО обумовив виокремити з їх множини групи з метою подальшої систематизації відповідних показників оцінювання.

Література

1. Інтернет сайт Researchgate. URL: https://www.researchgate.net/publication/333661817_Competitiveness_of_higher_education_institutions_and_academic_entrepreneurship
2. Косар Н.С., Кузьо Н.Є., Сулим Т.А. Дослідження конкурентоспроможності закладів вищої освіти: сутність та диференційований підхід до визначення // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2020. Vol. 2. No. 2. С. 53-62.
3. Ключкова Т.В. Конкурентоспроможність закладів вищої освіти в умовах цифрової економіки. 2017. С. 196.
4. Безносюк Л.А. Управління конкурентоспроможністю закладу вищої освіти. 2021. С. 14-15.
5. Пурій Г.М., Кузнєцова М.Б. Конкурентоспроможність закладів вищої освіти: сутність та основні фактори її забезпечення. Економіка та держава. 2020. №10. С. 150-154.
6. Лямец В.И. Системный анализ. Вводный курс. X. : ХТУРЭ, 1998. С. 252.
7. Безтелесна Л.І. Суть та чинники впливу на конкурентоспроможність вищих навчальних закладів. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 9. С. 145-151.
8. Вермоглядова Н.І. Економічний вимір якості вищої освіти як складової національної конкурентоспроможності. 2004. С. 196.

References

1. Internet sait Researchgate. URL: https://www.researchgate.net/publication/333661817_Competitiveness_of_higher_education_institutions_and_academic_entrepreneurship
2. Kosar N.S., Kuzo N.Ie., Sulym T.A. Doslidzhennia konkurentospromozhnosti zakladiv vyshchoi osvity: sutnist ta dyferentsiiiovanyi pidkhid do vyznachennia // Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku. 2020. Vol. 2. No. 2. S. 53-62.
3. Klochkova T.V. Konkurentospromozhnist zakladiv vyshchoi osvity v umovakh tsyfrovoy ekonomiky. 2017. S. 196.
4. Beznosiuk L.A. Upravlinnia konkurentospromozhnistiu zakladu vyshchoi osvity. 2021. C. 14-15.
5. Puriy H.M., Kuznietsova M.B. Konkurentospromozhnist zakladiv vyshchoi osvity: sutnist ta osnovni faktory yii zabezpechennia. Ekonomika ta derzhava. 2020. №10. S. 150-154.
6. Liamets V.Y. Systemnyi analiz. Vvodnyi kurs. X. : KhTURЭ, 1998. S. 252.
7. Beztelesna L.I. Sut ta chynnyky vplyvu na konkurentospromozhnist vyshcheykh navchalnykh zakladiv. Ekonomika i suspilstvo. 2017. Vypusk 9. S. 145-151.
8. Verkhohliadova N.I. Ekonomichniy vymir yakosti vyshchoi osvity yak skladovoi natsionalnoi konkurentospromozhnosti. 2004. S. 196.

СЕКЦІЯ 7

НОВІ ВИКЛИКИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ ТА У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

УДК 338.245.2

Голотко А.О.
магістрантка,
Київський національний університет технологій та дизайну,
Хаустова Є.Б.
д.е.н., професор,
Київський національний університет технологій та дизайну

СВІТОВІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІД ВІЙСЬКОВОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

Вторгнення в Україну є великою гуманітарною кризою, що торкається мільйонів людей, і серйозним економічним шоком невизначеної тривалості та масштабу. До конфлікту очікувалося, що глобальне відновлення після пандемії продовжиться у 2022 та 2023 роках, чому сприятиме подальший прогрес у глобальних зусиллях з вакцинації, що підтримуватиме макроекономічна політика в основних економіках та сприятливі фінансові умови. Економічний прогноз ОЕСР на грудень 2021 року прогнозує зростання світового ВВП на 4,5% у 2022 році та 3,2% у 2023 році.

Наступні дані національних рахунків та високочастотні показники на початку 2022 року загалом відповідали цьому прогнозу, при цьому ділова активність швидко відновилася після збою у використанні варіанта Omicron у

більшості країн. У той же час більш високі ціни на продовольство та енергоносії, обмеження пропозиції, пов'язані з пандемією, та швидке відновлення попиту з середини 2020 року призвели до прискорення та розширення інфляції у більшості країн ОЕСР.

Війна в Україні створила новий негативний шок пропозиції для світової економіки, саме тоді, коли деякі проблеми ланцюжка поставок, що спостерігалися з початку пандемії, здавалося, почали зникати. Наслідки війни діятимуть багатьма різними каналами і, ймовірно, розвиватимуться, якщо конфлікт поглибитися далі. Росія та Україна мають значний вплив на світову економіку. Це пов'язано з їхньою роллю як основних постачальників на ряді товарних ринків. На країни разом припадає близько 30% світового експорту пшениці, 20% кукурудзи, мінеральних добрив та природного газу та 11% нафти. Крім того, ланцюжки поставок у всьому світі залежать від експорту металів із Росії та України.

Повне припинення експорту пшениці призведе до серйозного дефіциту в багатьох країнах з ринком і країнах, що розвиваються. Виникне гостра небезпека не лише економічних криз у деяких країнах, а й гуманітарних катастроф із різким зростанням злиднів та голоду. Порушення виробництва добрив ризикує зробити ці збої тривалішими, поставивши під загрозу сільськогосподарські поставки наступні роки.

Масштаби економічних наслідків конфлікту дуже невизначені і частково залежатимуть від тривалості війни та заходів політики, але ясно, що війна призведе до суттєвого короткострокового уповільнення глобального зростання і значного посилення інфляційного тиску.

Ілюстративне моделювання показує, що глобальне зростання може бути знижено більш ніж на 1 процентний пункт, а глобальна інфляція підвищиться майже на 2 1/2 відсоткові пункти протягом першого повного року після початку конфлікту. Ці оцінки засновані на припущенні, що шоки на товарних та фінансових ринках, що спостерігаються у перші два тижні конфлікту,

зберігаються протягом як мінімум одного року і включають глибоку рецесію в Росії, при цьому обсяг виробництва знизився більш ніж на 10%, а інфляція зросла майже на 15 процентних пунктів. Ці симуляції дають первісний погляд на потенційний вплив конфлікту на основі ринкових дислокацій, що спостерігаються у перші два тижні війни. Вони не включають багато факторів, які могли б посилити несприятливі наслідки конфлікту, такі як подальші санкції або бойкоти споживачів і бізнесу, збої в судноплаванні та повітряному сполученні, недоступність ключових продуктів з Росії, торгові обмеження, такі як заборони на експорт продовольчих товарів, або підірвана довіра споживачів.[1]

Ключовим потенційним економічним ризиком є те, що експорт енергоносіїв з Росії в ЄС може повністю припинитися. Наслідки такого шоку важко піддаються кількісній оцінці, але можуть бути різкими з огляду на обмежені можливості для заміни постачання зі світових ринків у короткостроковій перспективі та низькі рівні запасів газу. Однією із ілюстрацій можливого додаткового тиску є одноденний пік європейських цін на газ із початку конфлікту. Ціни того дня були на 170% вищими, ніж у січні, що вдвічі перевищує розмір шоку цін на газ, що передбачається у моделюванні вище. Стійке повернення до цін на цьому рівні додасть додаткові 11/4 відсоткові пункти до інфляції в Європі та ще більше знизить європейське зростання більш ніж на 1/2 відсоткового пункту.[2]

Підвищення безпеки енергопостачання в Європі є середньостроковим підприємством, але значних успіхів можна досягти вже у 2022 році. МЕА розробило план із 10 пунктів про те, як знизити залежність від імпорту газу з Росії на третину-половину протягом наступного року.

У більш довгостроковій перспективі країни ОЕСР повинні зменшити свою загальну залежність від імпорту викопного палива шляхом надання відповідних стимулів для відмови від викопного палива та значних інвестицій у чисту енергію та енергоефективність. У Європі покращення взаємозв'язку між

внутрішніми електричними мережами може знизити витрати на електроенергію та підвищити безпеку. У більш загальному плані стратегічний перехід до чистої енергії має бути спрямований на зниження вразливості на цьому шляху та поєднуватись з інвестиціями в інновації для розробки технологій, необхідних для чистого нуля.

Література

1. Інтернет сайт OECDiLibrary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/4181d61b-en/index.html?itemId=/content/publication/4181d61b-en>
2. Інтернет сайт Prostr.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostr.ua/?news=ekonomika-vijny-ta-povojennyj-ekonomichnyj-rozvytok-ukrajiny-problemy-priorytety-zavdannya>.

УДК 330.341

Кондратьєва Г.В.

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Наук. керівник – д.е.н., проф. О.В. Комеліна

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ В СФЕРІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

«24 лютого 2022 року – це не лише новий масштабніший етап українсько-російської війни, що триває століттями, а і початок європейського цивілізаційного зламу».

Через повномасштабну війну в Україні, територіальний розвиток в сфері державної регіональної політики потребує повного переосмислення та переавантаження. Четвертий місяць уся територія України живе в нових реаліях. Щодня з новими викликами воєнного стану стикається кожен

УДК 338.465.2

Голотко А.О.
магістрантка
Київський національний університет
технологій та дизайну
Хаустова Є.Б.
д.е.н., професор
Київський національний університет
технологій та дизайну

nastyagolot1999@gmail.com

Конкурентоспроможність закладів вищої освіти

У сучасній економіці заклади вищої освіти (далі – ЗВО) розглядаються так само, як і будь-які інші компанії в різних галузях, а економічна ефективність стає першочерговим завданням. Національні уряди не відмовляються від фінансування національних систем освіти через інше (можливо, більш пріоритетне) завдання формування людського капіталу. Це дуже важливо для України та інших країн, які розглядають людський капітал як фактор виробництва, що сприяє конкурентоспроможності країни.

Дослідження у сфері конкурентоспроможності систем освіти різних країн показали, що основною метою підвищення конкурентоспроможності національної системи освіти є підвищення конкурентоспроможності країни. Шляхи досягнення цієї мети різні. Країни покращують свою конкурентоспроможність через розвиток людського капіталу, залучення іноземних студентів до своїх вищих навчальних закладів, через розвиток науки та стимулювання інновацій або поєднання всіх цих факторів. Розвиток людського капіталу веде не лише до підвищення рівня життя, але й до зростання економічного зростання, ефективності, продуктивності праці, створення сприятливих умов для інвестицій. Залучаючи потік іноземних студентів, національні системи освіти не лише інтернаціоналізують суспільство, але й роблять країни та їх економіку більш відкритими для інвестицій, особливо для іноземних випускників національних вищих навчальних закладів, які знайомі з культурою рідної та приймаючої країни. З економічної точки зору інтеграція

науки, освіти та бізнесу необхідна для розвитку в контексті інноваційної економіки.

Важливо розуміти поняття конкурентоспроможності в цілому та поняття конкурентоспроможності вищого навчального закладу зокрема[1].

З нашої точки зору сутність конкурентоспроможності вищих навчальних закладів найкраще розкриває визначення яке подане Прусом Л. « Здатність найкращим чином задовольняти існуючі та впливати на формування майбутніх потреб споживачів з використанням ціни, якості освітніх послуг та сформованого асортименту на визначеному ринку освітніх послуг у визначений проміжок часу, при цьому забезпечуючи бажану суспільну спрямованість та власний стійкий розвиток освітнього закладу через сформовані конкурентні переваги». Аналізуючи визначення, слід враховувати, що конкурентоспроможність – це ринкова категорія, яка є динамічною і мінливою[2, с.55].

Водночас окремі дослідники розглядають конкурентоспроможність як здатність товару (послуги) задовольняти конкретну потребу споживача у порівнянні з аналогами. У цьому контексті Г.Л. Багієв визначає конкурентоспроможність як здатність виробника проектувати, виготовляти і реалізувати такі товари, які за своїми споживчими і вартісними характеристиками є більш привабливими для споживачів, ніж товари конкурентів. Зазначену позицію також поділяє й А.М. Яновський, стверджуючи, що конкурентоспроможність визначається властивістю товару, яка відрізняє його від товару конкурента.

Таким чином, «конкурентоспроможність» є складною економічною категорією і своєрідним узагальнюючим показником діяльності суб'єкта господарювання, оскільки у вищенаведених визначеннях поняття конкурентоспроможності спостерігаються такі спільні ознаки, як наявність конкурентних переваг, здатність закріпитися та зберегти позиції на відповідному ринку, максимальне задоволення потреб споживачів, здатність забезпечувати вищу ефективність виробничо-господарської діяльності у порівнянні з конкурентами[3, с.152].

Конкурентоспроможність ЗВО визначається його зовнішніми та внутрішніми конкурентними перевагами[4, с.235]. Під зовнішніми чинниками розуміється все те, що задає формальні правила діяльності університету на національному або світовому ринку, вони не піддаються впливу з боку ЗВО, але їх необхідно враховувати в оцінці конкурентоспроможності університету і у виборі конкурентної стратегії.

Внутрішні чинники - це можливості ЗВО щодо забезпечення власної конкурентоспроможності (стратегічний потенціал). Завдання ЗВО полягає в тому, щоб на основі аналізу факторів зовнішнього середовища перетворити внутрішні чинники в реальні конкурентні переваги у вигляді конкурентоспроможної продукції. До факторів зовнішнього середовища віднесено ті, що виникають

незалежно від діяльності конкретної освітньої установи; змінність одного фактору впливає на інші фактори; здійснюється одночасний вплив значної кількості факторів на різні аспекти діяльності ЗВО; швидкозмінність умов зовнішнього середовища функціонування ЗВО; характеризуються значним рівнем невизначеності. Внутрішні фактори забезпечення конкурентоспроможності ЗВО безпосередньо пов'язані із результатами функціонування навчального закладу і мають ряд особливостей: виникають внаслідок діяльності ЗВО та впливають на його діяльність водночас; зміна факторів зовнішнього середовища впливає на внутрішні фактори; зміна одного фактору спричиняє зміну інших тощо [5, с.6].

Оскільки забезпечення конкурентоспроможності закладу вищої освіти можливе лише за наявності об'єктивної інформації про динаміку внутрішніх процесів у навчальному закладі та за умови максимального врахування впливу факторів зовнішнього середовища на його діяльність, то керівництву ЗВО спочатку необхідно визначити систему внутрішніх та зовнішніх факторів, які справляють визначальний вплив на рівень його конкурентоспроможності. Доцільно зауважити, що внутрішні фактори забезпечення конкурентоспроможності ЗВО безпосередньо пов'язані із результатами функціонування навчального закладу і мають ряд особливостей: виникають внаслідок діяльності ЗВО та впливають на його діяльність водночас; зміна факторів зовнішнього середовища впливає на внутрішні фактори; зміна одного фактору спричиняє зміну інших тощо.

До системи внутрішніх факторів забезпечення конкурентоспроможності ЗВО належать:

- фінансово-економічні (ефективність господарської діяльності, рівень фінансування науково-дослідної роботи, забезпеченість фінансовими ресурсами, маркетингові комунікації, цінова політика навчального закладу);
- організаційно-правові (організаційна структура ЗВО, розподіл прав і відповідальності, рівень підготовки студентів, рівень використання у навчальному процесі інноваційних методів навчання і викладання, система управління якістю);
- науково-технологічні (якість матеріально-технічної бази, швидкість оновлення матеріально-технічної бази, науковий потенціал ЗВО);
- кадрові (укомплектованість кадрового складу, кваліфікація професорсько-викладацького складу);
- управлінські (стиль управління, рівень якості менеджменту ЗВО)

Глобальна конкурентоспроможність країни значною мірою підтримується конкурентоспроможністю національних систем освіти. Конкурентоспроможність закладу вищої освіти визначається його здатністю максимально задовольняти потреби споживачів освітніх послуг шляхом безперервного інноваційного розвитку, врахування останніх тенденцій ринку вищої освіти та ефективного використання наявних ресурсів.

Список літератури

1. Інтернет сайт Researchgate. Електронний ресурс. - Режим доступу:
[https://www.researchgate.net/publication/333661817_Competitiveness_of_higher_education_institutions_and_academic_entrepreneurship]
2. Н.С. Косар, Н.Є. Кузьо, Т.А. Сулим
Дослідження конкурентоспроможності закладів вищої освіти: сутність та диференційований підхід до визначення.
3. Г.М. Пурій, М.Б. Кузнецова
Конкурентоспроможність закладів вищої освіти: сутність та основні фактори її забезпечення.
4. Т.В. Клочкова
Конкурентоспроможність закладів вищої освіти в умовах цифрової економіки.
5. О.В. Раєвнева, Є.О. Малишко, О.І. Бровко, В.В. Чернишов
Фактори конкурентоспроможності закладів вищої освіти України.